Ազգ
Azg
armenian daily
6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1994 ՇԱԲԱԹ #1 (504)

ՍԲ 1-59-59
2013

Հայ-ռուսական միջկառավարական բանակցություններ

Յունվարի 4-ին Մոսկվայում Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ բանակցություններ վարեց ՌԴ պատվիրակության հետ, որը գլխավորում էր վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը: Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց, որ մինչեւ հունվարի 20-ը կստորագրվի առեւտրատնտեսական համագործակցության համաձայնագիրը: Եւս մի պայմանավորվածություն վերաբերում է ատոմակայանի վերաբացման եւ համատեղ արդյունաբերական շահագործման վերսկսման ախտանիշներին: Երկու երկրների կենտրոնական բանկերի միջեւ ստորագրվեց համաձայնագիր՝ Հայաստանում դրամի ներդրման կապակցությամբ հաշվարկների եւ վճարումների կազմակերպման կարգի վերաբերյալ: Դրական լուծում ստացավ նաեւ վարկերի աղասառեցման եւ նոր վարկերի տրամադրման հարցը: Բագրատյանը հանդիպումներ ունեցավ նաեւ ՌԴ առաջին փոխվարչապետներ Ալեքսանդր Շոխինի եւ Եգոր Գայդարի հետ: ■

dallakian fonts
TRUE TYPE POSTSCRIPT
դասական Garamond գրքային
եւ
ԱՄԵՆԱԳՐԱՑԻՆ AVANT GARDE ՏԱՌԱՁԵՎԵՐԸ
այժմ մատչելի են նաեւ հայերեն
«Ազգ» օրաթերթ
հեռ. 58184

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

«Ի խնդիր խաղաղութեան... եւ Արցախեան արդար դատի»

Այսօր, հունվարի 6-ին, Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարում Ամենայն հայոց հայրապետ Վազգեն Ա-ը հանդիսապետ [illegible] է սուրբ Քրիստոսի սուրբ ծնընդեան առթիւ.

Սիրելի հաւատացեալներ.

Նոր Տարւայ այս լոյս առաւօտեան, Մենք Հայրապետս ձեր, անհուն բերկրանքով բերում ենք ձեզ բոլորից մեծ աւետիսը աշխարհի Փրկչի՝ Յիսուս Քրիստոսի հրաշալի Ծննդեան:

Բազում դարեր առաջ, ամեն Նոր Տարւայ լուսաբացին մարդկային աշխարհը լսում է երկու հազար տարի առաջ Բեթղեհեմի երկնքից իջնող հրեշտակների ձայնը՝ «երկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Ահա արդէն երկու հազար տարիներ եկել ու անցել են այդ աներկնելի օրերից, սակայն մեծ յոյսը հոգիների փրկութեան եւ հոյակապ տեսիլքը մի խաղաղ ու երջանիկ աշխարհի, այսօր էլ բոլոր մարդկանց սրտերին խօսում են այնպէս նորոգ, այնպէս բարի ու այնպէս արժէքական, որ կարծէք նոր, մեր օրերին է բացուել երկինքը, հնչել մեզ համար, մեր յոգնած ու ծարաւի հոգիներին բերելու պատգամներն այդ փրկարար, տեսիլքներն այդ երազ: Ահա թէ ինչու յոյժ երջանիկ ենք ձեզ տալու աւետիսը աւետիսների, բարի լուրը Քրիստոսի Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան:

Եւ ինչքան խորհրդանշական է ու խնամքով, որ Քրիստոսի Ծննդեան ու Աստուածայայտնութիւնը ապաւինում է աշխարհին համար, նոր տարւայ սեմին, ժամանակի մի նոր լուսաբացին, երբ իրար են հանդիպում անցեալն ու գալիքը: Անցեալն իր հետ բերած բոլոր խռովքներով, նուաճումներով ու զարգացումներով, բայց, աւա՜ղ նաեւ իր զառամութիւններով, յանցանքներով ու մեղանչումներով:

Անցնելով այսօր նոր տարւայ սեմին, Մենք աղօթում ենք եւ օրհնում անցեալի լաւն ու բարին, բայց [illegible] սիրում եւ զատում նոյն անցեալի՝ աշխարհին բերած չարիքների եւ ողբերգութիւնների համար:

Անցնելով այսօր նոր տարւայ սեմին, մեր բոլորի յաւագեալ հոգիները, վէրքերն զօրացած ու նորոգուած սուրբ Ծննդեան շնորհներով ու երկնաւոր

Տես էջ 2

ՌԱԶՄԱՃԱԿԱՏ

Օմարի լեռնանցքում գրոհը կասեցվել է

Թեժ մարտեր Հորադիզի եւ Աղբուռնի ուղղությամբ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 5 ՀՈՒՆՎԱՐ: Ղարաբաղյան ռազմաճակատներում լարվածությունն օրեցօր սաստկանում է: Մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, հունվարի 5-ի վաղ առավոտյան, ժամը 6-ին, կարճատեւ դադարից հետո, ադրբեջանական կազմավորումները վերսկսել են գրոհը ռազմաճակատի ողջ երկայնքով: Երեկ ժամը 12-ի դրությամբ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումներին հաջողվել է լիովին կասեցնել թշնամու գրոհը եւ ետ շպրտել նախնական դիրքերը: Ռազմաճակատի հարավարեւելյան հայկական ուժերը ոչնչացրել են հակառակորդի մեկ T-72 տիպի տանկ եւ շրջապատման մեջ առել մոտ 150 հոգանոց մի կազմավորում: Ներկայումս միջոցառումներ են ձեռնարկվում թշնամու այդ խմբավորումը ոչնչացնելու ուղղությամբ:

Միաժամանակ ադրբեջանական բանակը տասնյակ միավոր զրահատեխնիկայի եւ ռազմական ուղղաթիռների աջակցությամբ կայանադավայ գրոհ է ձեռնարկել Մարտունու շրջանի Աղբուռուն տեղամասի ուղղությամբ, որտեղ փոփոխական հաջողություններով ծանր մարտեր էին ընթանում: Երկուստեք կան կորուստներ, որոնց թիվը ճշտվում է:

Ինչ վերաբերում է հյուսիսային ռազմաճակատին, ապա այստեղ ղարաբաղյան ուժերին հաջողվել է կասեցնել թշնամու գրոհը Օմարի լեռնանցքի ուղղությամբ: Ներկայումս լեռնանցքը գտնվում է հայկական ուժերի հսկողության տակ: Այստեղ նույնպես երկուստեք կան կորուստներ:

Ավելի ուշ տեղեկացանք, որ երեկ, օրվա երկրորդ կեսին իրադրությունը ռազմաճակատի հարավարեւելյան հատվածում կտրուկ կերպով սրվել է: Ադրբեջանական կազմավորումները մեծ ուժեր կենտրոնացնելով, գրոհել են Հորադիզի եւ Աղբուռնի ուղղությամբ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, արյունահեղ մարտերի ընթացքում երկուստեք կան կորուստներ. հայկական կողմից զոհվել են 5, վիրավորվել 3 մարդ: Ադրբեջանական կողմը տվել է 30 սպանված եւ 80 վիրավոր: Ղարաբաղյան ուժերին առայժմ հաջողվում է կասեցնել հակառակորդի գրոհը ռազմաճակատի ողջ երկայնքով:

Գերիների թիվն ավելանում է

Ըստ նույն աղբյուրների, գերի հանձնված ադրբեջանցիների թիվը հունվարի 5-ին հասել է 16-ի: Երեկ գերի են հանձնվել եւս 2 ադրբեջանցիներ, երկուսն էլ բափվեցիներ՝ երեսնամյա Ալիզադե Իգոր Արիֆ օղլին եւ Ալեքպերով Վագիֆ Ալլահվերդի օղլին: Երկուսն էլ շարքային ընտանիքից են: Նրանց իսկ խոսքերով, զինվորական ծառայությունից խուսափելու համար Ադրբեջանում կաշառք են վերցնում 4 մլն ռուսական ռուբլի, եւ ադրբեջանական բանակում ներկայումս ծառայում են միայն չքավոր եւ միջին խավի երիտասարդները, որովհետեւ ունեւորները վաղուց արդեն փախել են Ռուսաստան՝ հիմնականում Մոսկվա, Սանկտ Պետերբուրգ եւ Հյուսիսային Կովկաս:

«Ազգ»

ՇՐՋԱՆ

Անդրկովկասի 3 փոխվարչապետների հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Վրաց-ադրբեջանական սահմանում, Կարմիր կամրջի շրջանում տեղի ունեցավ Անդրկովկասի 3 հանրապետությունների փոխվարչապետներ Ավրանդիլ Մարգիանիի, Վիգեն Չիտեչյանի եւ Աբաս Աբասովի հանդիպումը: Ինչպես հայտնեց Վրացզազի վարչության նախագահ Դավիթ Էլիաշվիլին, հանդիպմանը ներկա է մասնակցելին նաեւ Վրաստանի Գարդաբանիի ու Մառնեուլի շրջանների եւ Ադրբեջանի Ղազախի շրջանի ղեկավարները:

Հանդիպման ընթացքում թերեւս ներկա է խոսվեր Հայաստանը սնող գազատարի պաշտպանության մասին: Մինչդեռ Հայաստանի կառավարության մամուլի կենտրոնում հայտնեցին, որ դեկտեմբերի վերջերից մինչեւ օրս Հայաստան մուտք չի գործել ոչ մի խորանարդ մետր գազ:

Միաժամանակ հաղորդվում է, որ հունվարի 4-ին Անդրկովկասում ռուսական զորախմբի հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Ֆյոդոր Ռեուտը եւ զորախմբի պետի տեղակալ, շտաբի պետ գեներալ-մայոր Յուրի Բալուեւսկին հանդիպում են ունեցել Վրաստանի ու Հայաստանի փոխվարչապետներ Ավրանդիլ Մարգիանիի եւ Վիգեն Չիտեչյանի հետ: Այդ մասին հայտնի դարձավ տեղին մոտ կանգնած լավատեղյակ աղբյուրներից:

Տեղեկությունների համաձայն, հանդիպման ժամանակ քննարկվել են տրանսպորտային հաղորդակցությունների եւ Հայաստանն ապահովող էներգամատակարարման համակարգերի անվտանգության հարցերը: ■

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրանի հոգեւոր առաջնորդը շնորհավորեց Ս. Ծնունդը

Յունվարի 4-ին Իրանի Իսլամական Հանրապետության հեղափոխության առաջնորդ Ալի Խամենեին սուրբ ծննդյան առիթով շնորհավորական ուղերձ է հղել բոլոր քրիստոնյա եւ մահմեդական հավատացյալներին, ուր քննադատելով Բոսնիայի եւ Ղարաբաղի բախումները նշել է, որ զերուժերը քրիստոնեության քողի տակ ճնշում են մահմեդականներին Ադրբեջանում եւ Բոսնիայում: Ուղերձում Իրանի հեղափոխության առաջնորդը բարձր է գնահատել իրանահայության դիրքորոշումը շրջանային եւ ոչ շրջանային բախումների նկատմամբ:

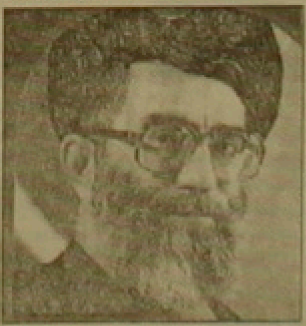

Ռուսաստանն ու ԱՄՆ-ը դեմ են ՆԱՏՕ-ի ընդարձակմանը

Առաջիկա շաբաթ Բրյուսելում գումարվելիք ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների լիագումար նիստին մի քանի օր մնացած, թե Ռուսաստանը, թե Մ. Նահանգները դեմ արտահայտվեցին նրա ընդարձակմանը, ավելի որոշակի՝ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների ընդգրկմանը նրա կազմում: Նախագահ Ելցինի բանբերը երեկ Մոսկվայում հանդես գալով պաշտոնական հայտարարությամբ հավաստեց, թե ՆԱՏՕ-ի կազմի ծավալումը չի նպաստի շրջանում կայունության ամրապնդմանը եւ ազգայնական տրամադրություններ կառաջացնի Ռուսաստանի բնակչության մոտ: Նախորդ օրը, ավելի մեղմ արտահայտությամբ նման միտք էր առաջ քաշել նախագահ Քլինթոնը: Նա ասել էր, թե այդ երկրների մուտքը ՆԱՏՕ-ի կազմում չի նպաստի Եվրոպայում խաղաղության ամրապնդմանը եւ նոր բաժանումներ կառաջացնի շրջանում: Փոխարենը նախագահ Քլինթոնը շեշտել էր «պարտնյորություն հանուն խաղաղության» անունը կրող իր ծրագրի անհրաժեշտությունը, որը նախատեսում էր Արեւելյան Եվրոպայի երկրների եւ ՆԱՏՕ-ի միջեւ համագործակցության ձեւեր որդեգրել, առանց վերջիններին անդամ դարձնելու ՆԱՏՕ-ին: ■

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

Գեներալ Դոստումի օդանավերը ռմբակոծում են Քաբուլը

Երեկ 5-րդ օրն Աֆղանստանի մայրաքաղաքում շարունակվեցին կատաղի մարտերը նախագահ Ռաբանիի կառավարական զորքի եւ նախկին կոմունիստական վարչակարգի օրերին հռչակված գեներալ Դոստումի ուժերի միջեւ: Վերջինիս ռազմական օդանավերը երեկ առաջին [illegible] ռմբակոծեցին Քաբուլը, որի [illegible] կայանը նախորդ գիշեր կառ[illegible] կան ուժերի կողմից հետ էր վերց[illegible] լմբռ[illegible] գեներալի զորքի ձեռքից: Մայրաքաղաքում մեծ են ավերածությունները. նախնական տվյալներով, սպանվածների թիվն անցնում է 200-ը, մինչ հիվանդա[illegible] [illegible] կան 2500-ից ավելի վիրավոր[illegible]: Օդանավի ռմբերից մեկը հա[illegible] է Սաուդյան Արաբիայի դեսպա[illegible]նը, ՄԱԿ-ի կենտրոնատեղին: Ըստ գեներալ Դոստումի, իր նախաձեռնության նպատակն է վերջ դնել նախագահ Ռաբանիի իշխանությանը, որ իսլամական ֆունդամենտալիզմն է [illegible] րում հօգուտ տաջիկ փոխ[illegible]թյան: Դոստումը իրեն ազ[illegible] է [illegible] դամել:

Զվիադ Գամսախուրդիան ինքնասպան

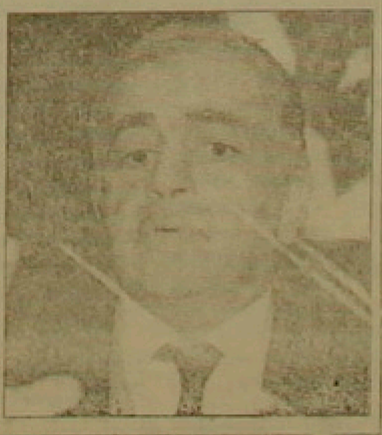

Երեկ գիշեր BBC ռադիոկայանի միջազգային բաժնից հաղորդվեց, թե Վրաստանի ժողովրդավարական ընտրված առաջին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիան ինքնասպանությամբ վերջ է տվել իր կյանքին, վկայակոչելով Մոսկվայում «Ռադիոլուրի կան ռուս շրջանակների» կողմից տրված տվյալները, որոնք [illegible] հիմնված են եղել Գամսախուրդիայի տիկնոջ հայտարարած տեղեկությունների վրա: Ռադիոկայանը հայտարարեց, թե ինքնասպանությունը զոհվել է անցյալ շաբաթավերջին, Չեչնիայի մայրաքաղաք Գրոզնիում, որտեղ նախկին նախագահն ապաստան էր գտել Թբիլիսից եւ այլ վայրերից իր զորքի վտարվելուց հետո: 1991 թ. մայիսին էր, որ նախկին այլախոհ քաղաքական հայտնի եւ ազգայնական գրող Զվիադ Գամսախուրդիան բացարձակ մեծամասնության ձայնով ընտրվել էր Վրաստանի նախագահ: Ընդամենը 6 ամիս հետո, 1992 թ. հունվարին, խորհրդարանի պաշարումից հետո նա տեղի էր տվել ընդդիմադիր ուժերի առաջ եւ իրեն համախոհների պաշտպանության տակ ապաստանել Հայաստանում Իջեւանի շրջանում: Շուրջ 3 շաբաթ Հայաստանում մնալուց հետո նա Երեւանի օդանավակայանից տեղափոխվել էր Չեչնիա: ■

7708-ԱԿ
198-94
digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

«Ի խնդիր խաղաղութեան...

Սկիզբը էջ 1

դատաստանները, վերանորոգում են իրենց ուխտը երկնքի հետ, այն դաշինքը հաստատում, թէ ձեռնարկս արքունական բարւոյ, ձեռնարկս ճշմարտութեան սիրոյ եւ խաղաղութեան, ձեռնարկս զօրաւորաց մարդկանց ու ազգութիւնների եղբայրական համակեցութեան, սկիզբ է առնում այն գերազանց գիտակցութիւնից, թէ բոլոր մարդիկ անխտիր եղբայրներ են հաւասար, իբրեւ զաւակները միեւնոյն Արարիչ Տէր Աստծոյ:

Այսօրնոյ եւ ամէն մէկս մեր միջոցներով, մեր դիրքերից զօրենք անկողմնակալ վճռական եռանդով, որ զավիճը չկարողանայ անցեալի մեղքերով, անցեալի խարխափումներով, որ ստուերային արեւն բոլոր ծագելի արտաները չարիքի, որով բռնաբարում են հոգիները մարդկանց, բռնաբարում ժողովուրդներ միջազգային: Այդպիսի չարիքներ են մեր օրերին, մանաւանդ ռազմականացման ասպարէզները, ընկերային անարդարութիւնները, ազգային հասանելութիւնները ու ցեղապաշտական խտրականութիւնները, անասնական սոցիալական յառաջխաղացութիւնները ու մանաւանդ արմատ բարձրանալ հիւանդագին հոգեվիճակը, որ երբեմն անհատական չափերով զարգանում է աշխարհի տարբեր երկրներում, ամէն մարդկանց կեանքը խլող անհաղորդելի, անմարդկային արարքներով: Կարելի չէ հաւատալ նման չարիքների, նման ողբերգութիւնների հետ:

Տայ ժողովրդի անցեալ դարերի ողբերգական փորձը առաւել հրամայական է դարձնում մեզ համար ազգութիւնների համերաշխութիւնը, արդարութեան եւ ազգային իմնորոշման սկզբունքների հիման վրայ: Ինչպէս կարող ենք մոռացութեան տալ անյուր ողբերգութիւնները, որոնք բարեբախտաբար, աւելագոյն էր հայ ժողովրդի կեանքի բաժինը եղան դարեր շարունակ եւ մանաւանդ 1915-ի եւ 1916-ի սեւ տարիներին՝ իբրեւ հետեւանք կայսերապաշտական եռանդուն ծրագրերի եւ անկանոն բռնակալների խառնակութեան, որը շարունակւում նաեւ մեր օրերին յատկապէս Լեռնային Ղարաբաղի մեր քոյրերի ու եղբայրների նկատմամբ, որոնք մարտնչում են զօրաւոր անարդարութեան դէմ, եւ տեսնը նրանցից շատերը կորսում են կեանք, եւ մեծ սուղ տարիներ:

[illegible] անհանգստութեան, օգնութեան հասնելու մեր աշխարհին, անհի լոյս տեր մարդկանց մտերին եւ սեր ու խաղաղութիւն նրանց հոգիներին, բոլորն անխտիր: Եւ բայց աշխարհի բոլոր մարդկանց եւ ժողովրդներին եւ ժողովուրդներ մէկտեղեն իրենց զաղափարական պարտականութեան բոլոր զէնքերը, բոլոր հնարաւորութիւնները, եւ անխոտելի դաւնէ կանգնեցնեն՝ ի պաշտպանութիւն արդարութեան, ազատութեան եւ իրաւունքի, որոնք մեզ՝ քրիստոնեաներս համար կրօնական եւ անհերքելի սիրոյ պատգամից ծառայող՝ ապրելու եւ գործելու հրամայականներ են:

Մեր օրերի խռովայոյզ այս աշխարհում, մեր մայր երկիրը՝ մեր նորանոյ անկախ հանրապետութիւնը եւս գտնում է տագնապալի վիճակում:

Մեծ եւ մեր եկեղեցու բոլոր նուիրեալ սպասաւորները Մեր սիրոյ պարտքն ենք համարում մէջս կողքին լինել մեր ժողովրդի եւ մէջս ներդրել մեր անկախ երկրի փառքին ու տառապանքին, եւ մէջս աղօթող ու մեծամեծ գործող՝ ի խնդիր խաղաղութեան ու ազգութիւնների համերաշխութեան դաշի վերջնական ապրանքի, որը լինելու է նաեւ յաղթանակը Արցախեան արդար դատի: Միշտ հզօր զաւակներ Մեր.

Կանգնած այսօր, Նոր Տարուայ սեմին, շնորհաւորում ենք ձեզ բոլորին եւ մաղթում, որ յոյս շնորհներովը Քրիստոսի սուրբ Ծննդեան, լոյսով լցուի ձեր կեանքն ու հոգին ամբողջ, եւ դուք զօրանաք լոյսի որդիներ, միշտ սիրում ազնուական ընտանի աշխարհի, բարի գործի, եկեղեցու ու հայրենասէր առաքելութեան: Դուք բոլորդ, որ ի Հայաստան, որ Արցախ եւ ի սփիւռս աշխարհի, որ ուժէր ու հաջողութեամբ, միշտ զօրացեալ Սուրբ Հոգով, միշտ առատ շնորհներ ձեր նախնեաց հաւատքի վրայ եւ յաւէտ օրհնեալ ի Տեառնէ:

Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Ս. Ծնունդ:

Անցած ամբողջ շաբաթվա ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում ռազմական գործողությունները շարունակվում էին չթուլացող կատաղությամբ: Ստեփանակերտի մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանի հաղորդած տեղեկությունների համաձայն, դեկտեմբերի 31-ի վաղ առավոտյան ադրբեջանական բանակը շարունակեց գրոհները արեւելյան ճակատի ողջ երկայնքով Բեյլագանից մինչեւ Մարտակերտ: Ամբողջ օրվա ընթացքում ծանր մարտեր էին ընթանում ռազմաճակատի 35 կիլոմետրանոց հատվածում: Ի վերջո, կրելով կենդանի ուժի զգալի կորուստներ, ադրբեջանական բանակը ստիպված եղավ դադարեցնել գրոհը: Ադրբեջանական կողմից զոհվեց 59 զինվոր, ոչնչացվեց բեռնատար 2 տանկ եւ մեկ բեռնատար: Հայկական կողմից այդ օրը զոհվեցին 4 մարտական մեքենա: Հայկական կողմից զոհվել է 5, վիրավորվել 13 զինվոր:

Հունվարի 4-ի առավոտյան ռազմաճակատի այս հատվածում մարտերը վերսկսվել են: Առավոտյան ժամը 7-ին ադրբեջանական կազմավորումները գրոհել են ռազմաճակատի արեւելյան գծի ողջ երկայնքով Իրանի սահմանից մինչեւ Մռավի լեռնաշղթան: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները նախ կասեցրել են թշնամու գրոհը, ապա անցել հակահարձակման Մարտունու եւ Մարտակերտի ուղղություններով առաջ շարժվելով 10-15 կմ: Երկուստեք կան կորուստներ: Միայն Կուրոպատկինոյի ուղղությամբ ադրբեջանական բանակը կորցրել է 70 զինվոր, 4 տանկ եւ մեկ հետեւակի մարտական մեքենա: Հայկական կողմից զոհվել է 3 զինվոր, խփվել է մեկ տանկ: Կան նաեւ վիրավորներ:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Վճռական բեկումը չհաջողվեց

Ծանր մարտերը շարունակվում են ամբողջ ճակատով

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

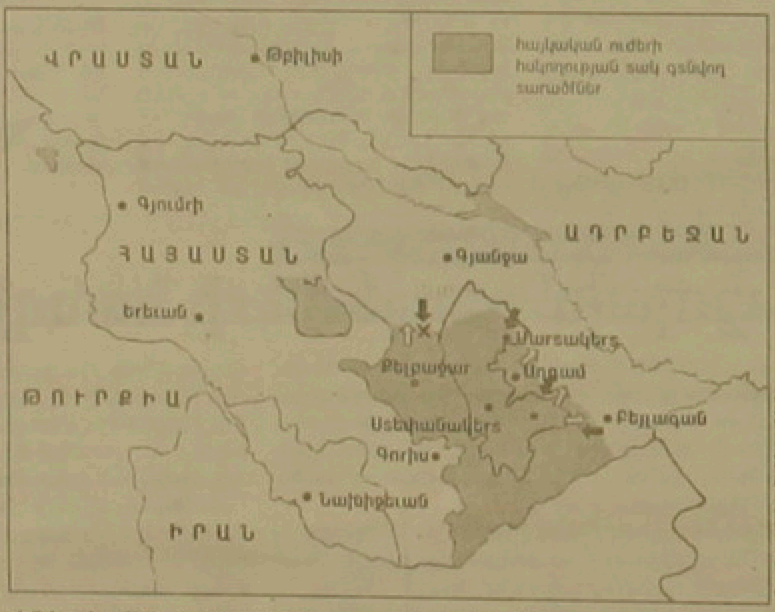

զինվոր եւ վիրավորվեցին 12-ը:

Հաջորդ օրը հունվարի 1-ին ծանր մարտերը շարունակվում էին: Ռուսզին հրետանային նախապատրաստությունից հետո ադրբեջանական կազմավորումները ՄԻ-24 ռազմական ուղղաթիռների եւ զրահատեխնիկայի աջակցությամբ լայնածավալ գրոհ ձեռնարկեցին Մարտունու շրջանի Աղբուռոն տեղամասի ուղղությամբ: Մի քանի ժամ տեւած մարտերի արդյունքում ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մարտիկներին հաջողվեց կասեցնել թշնամու առաջխաղացումը: Ադրբեջանցիները տվեցին 11 զոհ: Հայկական կողմից կան վիրավորներ: Իրադրությունը համեմատաբար հանգիստ էր հունվարի 2-ին, երբ կողմերը ձեռնպահ մնացին ռազմական գործողություններից:

Հաջորդ օրը հունվարի 3-ին կատաղի մարտերը վերսկսվեցին: Ադրբեջանական կազմավորումները Գյանջայից եւ Խանլարի շրջանից տանկային միավոր զրահատեխնիկայի եւ ռազմական ուղղաթիռների աջակցությամբ գրոհեցին Քելբաջարի շրջանի հյուսիսում գտնվող Օմարի լեռնանցքի ուղղությամբ: Մարտերն ուստեղ ընթանում էին փոփոխական հաջողությամբ եւ երկուստեք ծանր կորուստներով: Ըստ չճշտված տվյալների, ադրբեջանական կազմավորումներին հաջողվել է գրավել Օմարի լեռնանցքը: Միաժամանակ մարտեր էին ընթանում նաեւ Մարտակերտի շրջանի արեւելքում Իժալիս եւ Մատաղիս գյուղերի ուղղությամբ: Հունվարի 3-ի երեկոյան այս ուղղությամբ ադրբեջանական բանակը ստիպված եղավ նահանջել մարտադաշտում թողնելով 90 զինվոր, 1 տանկ եւ 1 հետեւակի մարտական մեքենա: Այդ օրը ժամը 17-ի դրությամբ մարտերը շարունակվում էին: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբում հերքել են ադրբեջանական կողմի տարածած այն լուրերը, թե իբր ադրբեջանական ուժերը Մարտակերտի շրջանում գրավել են մի քանի բնակավայրեր:

Ի դեպ, վերջերս հաճախակի են դարձել ադրբեջանցի զինվորների գերի հանձնվելու փաստերը: Հունվարի 4-ին գերի են հանձնվել եւս 4 ադրբեջանցիներ, որոնց խոստովանության համաձայն, պատճառը արգելափակիչ զինվորներն են: Դրանք կազմված են հիմնականում այլազգի զինվորականներից (ադրբեջանցիները հաճախ հրաժարվում են կրակել իրենց նահանջող հայրենակիցների վրա) եւ գնդակահարում են նահանջող զինվորներին:

Ըստ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հրամանատարի տեղակալ Մովսես Պետրոսյանի տվյալների, դեկտեմբերի 18-ից մինչեւ հունվարի 3-ը ադրբեջանական բանակը կորցրել է մոտ 700 զինվոր, 6 տանկ եւ 4 հետեւակի մարտական մեքենա: Եւս 5 տանկ առգրավվել է եւ արդեն վերանորոգված է: Հայկական կողմից այդ ընթացքում զոհվել է մոտ 50 զինվոր, խփվել է 3 տանկ եւ 2 հետեւակի մարտական մեքենա: Պրն. Պետրոսյանը հայտարարել է նաեւ, թե Ադրբեջանն արդեն մարտի է նետում ռեզերվային հիմնական զորամասերը, ու թեեւ դեռ պարզ չէ, թե ինչով կավարտվի ադրբեջանցիների այս հերթական լայնածավալ գրոհը, այնուամենայնիվ մի բան պարզ է. թշնամուն չհաջողվեց վճռական բեկում մտցնել պատերազմի ընթացքի մեջ:

ԵՐԵՒԱՆ

Տրանսպորտային հոգսեր

Արդեն կես տարուց ավելի Երեւանում բենզինով գործող հասարակական տրանսպորտ չկա: Արդեն գրեթե մեկ ամիս է, ինչ չկան նաեւ սոլյարայուղով լիցքավորվող մարդատար ավտոբուսներ: Ներկայումս քաղաքային փոխադրումներում ամբողջ հույսը գազով գործող մեքենաների եւ էլեկտրատրանսպորտի վրա է: Սակայն ուղեւորների փոխադրման հիմնական բեռը միեւս էլ ընկել է «Իկարուսների» վրա եւ, Երքաղխորհրդի գործկոմի տրանսպորտի ու կապի վարչության պետ Արամայիս Գալստյանի խոսքերով, դրանց բացակայությունը պարզապես անհնար է փոխհատուցել: Սոլյարայուղի հարցը անհնար է լուծել առանց կառավարության օգնության, քանի որ այսօր այն ծեծ է բերվում միայն ռուսական ռուբլով, իսկ քաղաքային տրանսպորտն առանց այդ էլ գործում է մեծ վնասներով:

Գալստյանը հայտնեց, որ քաղաքացիների պահանջմունքների գոնե նվազագույն բավարարման համար անհրաժեշտ է առնվազն 400 այսպես կոչված շարժակազմ, այսինքն, ավտոբուս, տրոլեյբուս, տրամվայ, իսկ հասարակական տրանսպորտով լիովին ապահովելու համար հարկավոր է 600 միավոր: «Մինչդեռ մենք այժմ ունենք 300-ից պակաս: Օրինակ, ամեն օր վարչությունում նախատեսվում է գիծ դուրս բերել 193 ավտոբուս, 155 տրոլեյբուս եւ 60 տրամվայ: Բայց դուրս են գալիս միջին հաշվով 100 ավտոբուս, 120 տրոլեյբուս եւ 45 տրամվայ: Եթե հաշվի առնենք, որ դրանցից 14 ավտոբուսներ «լրացուցիչ» են եւ գործում են միայն լարված ժամերին, ապա փաստորեն ամբողջ միլիոնանոց քաղաքում կմնա միայն 40 ավտոբուս»:

Իսկ եթե դրան ավելացնենք էլեկտրատրանսպորտի անարդյունավետ աշխատանքը, էլեկտրաէներգիայի անջատումների պատճառած անկանոնությունները, կոնտակտային գծերի տեխնիկական անսարքությունները, ապա պատկերը պարզ կդառնա:

Դժվարություններ կան նաեւ գազով գործող տրանսպորտի հարցում: Ինչպես նշեց Արամայիս Գալստյանը, այստեղ եւս հարկավոր է վերադաս ատյանների հստակ կարգադրությամբ լցակայանը կազմակերպել մինչեւ կեսգիշեր եւ քաղաքի բնակիչների կենսապահովման կարեւոր օբյեկտներն սպասարկող փոխադրամիջոցներից բացի, առաջնահերթ իրավունք տալ երթուղային քաղաքային ավտոբուսներին:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Վարչապետը հանդիպեց ԱՄՆ դեսպանին

Հունվարի 3-ին վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ընդունեց Հայաստանում ԱՄՆ-ի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորին: Այս մասին տեղեկացնում են կառավարության լրատվական ծառայությունից: Դեսպանը ներկայացրել է Հայաստանի ֆինանսական վիճակի, դրամի կայունացման վերաբերյալ ԱՄՆ-ի ֆինանսական դեպարտամենտում, Համաշխարհային բանկում եւ Միջազգային վալյուտային ֆոնդում իր հանդիպումների արդյունքները: Պրն. Գիլմորը մասնավորապես խոսել է այն բացասական վերաբերմունքի մասին, որ հակված են ցուցաբերելու հիշյալ կազմակերպությունները միմյանց հետ հակամարտության մեջ գտնվող երկրների նկատմամբ:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ երկխոսությունը այդ դժվարությունների հաղթահարման լավագույն միջոցն է, ընդգծել է պրն. Գիլմորը՝ ավելացնելով, որ Վաշինգտոն կատարած իր այցի ընթացքում ինքն իր նպաստն է բերել այդ գործին: Ընդունելությանը ներկա էին պետնախարար Գագիկ Շահբազյանը, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը, ԱՄՆ-ի դեսպանատան առաջին քարտուղար Թեոդոր Նիսը, երկրորդ քարտուղար Ռոբերտ Պեեբրունը եւ այլ պաշտոնական անձինք:

«Ազգ»

ՏԱՄԱՌՈՏ

Բարձրացվել են ապրանքների եւ ծառայությունների սակագները

Համաձայն ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության հաղորդման, ՀՀ կառավարությունը 1993 թ. դեկտեմբերի 30-ին ընդունել է թիվ 665 որոշումը «Բնակչությանն իրացվող հացի, ալյուրի մանրածախ գների եւ հիմնական ծառայությունների սակագների փոփոխման մասին», որում մասնավորապես սահմանվում է՝ հացի մանրածախ գին՝ 1 կգ 1,5 դրամ (կամ 300 ռուբլի), ալյուր 1 կգ 1,25 դրամ (կամ 250 ռուբլի), ներառյալ 2 տոկոս ավելացված արժեքի հարկը, կենցաղային կարիքների համար բնակչության տրվող էլեկտրաէներգիայի միասնական սակագին՝ 1 կվտ. ժամը 0,2 դրամ (կամ 40 ռուբլի), ներքաղաքային տրանսպորտով (ավտոբուս, տրոլեյբուս, տրամվայ) եւ մետրոյով ուղեւորների փոխադրման համար սակագին՝ յուրաքանչյուր անձից 0,5 դրամ (կամ 100 ռուբլի): Հեռախոսի աբոնենտային վարձը սահմանված է 260 ռուբլի, բնակվարձը ավելացված է 2,5 անգամ, ջրի վարձը՝ 2 անգամ եւ այլն:

ՆՏ

Դրամի փոխարժեքի անկումը շարունակվում է

Ամանորյա տոներից հետո հայկական դրամի նկատմամբ դոլլարի փոխարժեքն ավելի քան 1/3-ով բարձրացել է: Այսպես, հունվարի 5-ին «Հայներարտբանկը» դոլլարը գնում էր 100 եւ վաճառում 105 դրամով:

Մասնագետների կարծիքով, դրամի արագ անկման մեջ էական դեր են խաղացել աշխատավարձերը, կենսաթոշակները եւ նպաստներն ինդեքսավորելու մասին Հայաստանի նախագահի ամանորյա հրամանագիրը, ինչպես նաեւ հացի, տրանսպորտի, կոմունալ ծառայությունների գները բարձրացնելու կառավարության որոշումը:

Հունվարի 5-ին Հայաստանի կենտրոնական բանկի սահմանած պաշտոնական փոխարժեքը կազմում է ամերիկյան 1 դոլլարի դիմաց 75 դրամ:

Մնարք

Հայտարարություն

Վաճառվում են նորմալ լուսավորման լամպեր եւ բանվորական հինգմասանի բամբակյա ձեռնոցներ:

Հեռ. 234176

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ոճը եւ տառատեսակը ԴԱՆԻԷԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park, CA 91303. Call (818) 598-0423 Fax (818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՂԱՐԱԲԱՂ

Ալիեւի սխալները հանգեցնում են զոհերի

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, ՅՈՒՆՎԱՐ 4, ՍՆԱՐՔ: «Հեյդար Ալիեւի ռազմահաղափական սխալները այս օրերին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության դեմ ծավալված մարտական գործողությունների ընթացքում հանգեցնում են ադրբեջանական բանակի կենդանի ուժի եւ տեխնիկայի մեծ կորուստների», հունվարի 4-ին հայտարարեց ԼՂՀ ԳԽ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանը:

Նրա խոսքերով, ներկայիս ռազմական ծեռնարկումների հիմնական պատճառներն են ընդդիմադիր ուժերի զգալիորեն աճած ակտիվությունը, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի այժմյան ծանր տնտեսական վիճակը: «Բացի դրանից, Ալիեւը, իմ կարծիքով, կոպիտ սխալ գործեց, հապճեպորեն հանրապետություն հրավիրելով աֆղան մոջահեդներին, շարունակեց Մելիք-Շահնազարյանը, քանի որ այսօրվա դրությամբ վարձկաններին պահելը եւ մարտական գործողություններին մասնակից չդարձնելը Ադրբեջանի համար անչափ մեծ շռայլություն է, որին Բաքուն չի կարող դիմել միջոցների անբավարարության պատճառով»:

Իսկ թե ինչու ադրբեջանական բանակի հարձակողական գործողությունները, որոնց մասնակցում են մոջահեդներ, անպատրաստ բնույթ ունեն, որը վերջին հաշվով պատճառ է դառնում ադրբեջանցի անփորձ պատանիների մահվան, որոնցից հատկապես կերտով կազմված են հետեւակային ստորաբաժանումները, եզրակացրեց Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանը:

Օգնություն Ադրբեջանի եւ Վրաստանի զաղթականներին

Դեկտեմբերի 22-ին ՄԱԿ-ի գաղթականների գործերի գերագույն կոմիսարիատի գծով մարդասիրական օգնության բեռներ հասցվեցին Բաքու Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում տեղահանվածների համար: Ինչպես նշվում է ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության լրատվական ծառայությունում, Խաչատուր-սերվիսի բրիգադին հանձնված փաստաթղթում, կոմիսարիատն ընտրել է օգնության առաքման նոր ձեւ: Նոյեմբերի 26-ին Ֆինլանդիայում կատարված օգնությունը մեկնարկել «ճամփորդություն» հետո Ադրբեջանից ուղեւորվել Վրաստանին:

ՆՏ

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

«Առավել անհանգիստ է Հայաստանի հետ սահմանը»

Հունվարի 3-ին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն ընդունեց Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատար Անդրեյ Նիկոլաեւին: Ադրբեջանի նախագահը նշեց, որ Բաքվում ավելի շատ անհանգստացնում է ոչ թե հանրապետության հարավային, այլ Հայաստանի հետ սահմանը: Նա նշեց, որ ներկայումս հայերը գրավել են Ադրբեջանի տարածքի ավելի քան 20 տոկոսը: Այնուհետեւ փակ դռների հետեւում քննարկվեց սահմանների միացյալ պաշտպանության հարցը:

Ըստ տեղեկատու լրատվական գործակալությունների, բանակցությունները առայժմ արդյունք են տվել, քանի որ Ալիեւը ռուսական սահմանապահ բանակից պահանջել է մաքրել ադրբեջանա-իրանական սահմանի 170 կմ հատվածը հայ զավթիչներից սահմանը հսկելու դիմաց, մյուս կողմից, բաց նույն ապրյուրների, Իրանն իր մտավախությունն է հայտնել Թեհրանում գտնվող Ադրբեջանի արտգործնախարարին ադրբեջանա-իրանական սահմանում ռուսների վերահաստատման կապակցությամբ:

Միաժամանակ, Բաքվում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչն այցելեց գաղթականների ճամբարներ:

«Մենք ուզում ենք աշխարհի բոլոր պետություններին տեղեկություններ հաղորդել Ադրբեջանում գաղթականների ծանր վիճակի մասին: Գտնում ենք, որ ՄԱԿ-ի անդամ բոլոր պետությունները պետք է օգնություն ցույց տան Ադրբեջանի գաղթականներին», հայտարարեց Ադրբեջանում ՄԱԿ-ի մշտական ներկայացուցիչ Մահմուդ ալ Սաիդը Բեյլագանի շրջանում գտնվող գաղթականների ճամբարում:

Այդ շրջանում Մահմուդ ալ Սաիդը հանդիպում էր ունեցել նաեւ տեղական բնակչության, Բեյլագան շրջկենտրոնի բնակիչների հետ, գլխել էր Խարաբի ավերված քաղաքամասը:

Այցի ընթացքում ՄԱԿ-ի խումբը գաղթականներին բնակարաններին հանձնեց պարենային փաթեթներ, որոնք Ադրբեջան են բերվում ՄԱԿ-ի պարենային ծրագրի շրջանակներում իրականացվող մարդասիրական օգնության ձեւով:

ՄԱԿ-ի խմբին ուղեկցած Ադրբեջանի Նախարարների կաբինետի ներկայացուցիչ Գ. Ռաջաբովը հայտնեց, որ օրերս Եվրոպայից մի ռազմափոխադրական ինքնաթիռ Բաքու է հասցրել 40 տոննա մարդասիրական բեռներ, որոնք կբաշխվեն Բեյլագանի շրջանում գտնվող գաղթականների 3835 ընտանիքների:

Ինչպես Թուրան գործակալությունը հայտնեցին տեղական զործադիր իշխանությունում, նոյեմբերից Բեյլագանի շրջանի գաղթականներին որպես մարդասիրական օգնություն հանձնվել են 1251 ծածկոց, 1000 տափ մեծ պանիր, 140 փաթեթ պլաստիկե ծածկոց, 100 վրան, 7 տոննա ձեթ, 20 տոննա բրինձ:

Միաժամանակ կյանքը Ադրբեջանում շարունակում է թանկանալ:

Հունվարի 1-ից թանկացել են կապի բոլոր ծառայությունները:

Կապի նախարարության տնտեսագիտական վարչության պլանային-ֆինանսային բաժնի պետ Վիլայաթ Մահերամովն ասաց, որ միջազգային հեռախոսակապի ծառայությունները թանկացել են 2,5-3 անգամ, հեռագրական եւ ռադիոկապի գները՝ 3 անգամ: Ըստ կատեգորիայի թանկացել է ներքաղաքային աբոնենտային կապը, բյուջետային կազմակերպություններինը՝ 2, առեւտրայինները՝ 4 անգամ:

Մահերամովի խոսքերով, կառավարությունը քննարկում է մասնավոր անձանց աբոնենտային վարձի բարձրացման հարցը: Առայժմ այն կազմում է 12 մանաթ, իսկ բարձրացումից հետո կկազմի 30:

Մինչդեռ Ադրբեջանի բյուջեի պակասուրդն արդեն գերազանցել է հանրապետության խորհրդարանի սահմանած 120 մլրդ ռուբլին: Այս մասին Խաբար-սերվիսի բրիգադին հայտնեց բյուջեի վերահսկման խորհրդարանային հանձնաժողովի նախագահ Զոհրաբ Նուրիեւը: Նա նշեց, որ պակասուրդի աստղը գումարը հնարավոր կլինի նշել միայն մեկ շաբաթ հետո:

Նուրիեւը ընդգծեց, որ նախկին 1994 թ. նոր բյուջեն 1,2 տրիլիոն ռուբլի ընդհանուր գումարով: Նախատեսված պակասուրդը կկազմի 300 մլրդ ռուբլի: Բյուջեն հաստատման կներկայացվի խորհրդարանի առաջիկա նիստերից մեկում:

ՎՐԱՍՏԱՆ

«Հարկավոր են ռուսական հաստուկ զորքեր»

Թբիլիսիում կարգուկանոնի առավ հաստատման համար հարկավոր են ռուսական հատուկ զորամասեր. Պոստֆակտումի թղթակցին հայտարարեց Դավիթ Զենիաշվիլի ռազմական Դավիթ Զենիաշվիլին: Նրա կարծիքով, հատուկ զորամասերի անհրաժեշտ պետք է մշակեն իրենց բրիգադները:

Պատասխանելով թղթակցի այն հարցին, թե ինչու են հարկավոր հենց ռուսական եւ ոչ թե այլեւայլ եվրոպական կամ լիբանանյան զորամասեր, Զենիաշվիլին նշեց, որ «ռուսները կարողանում են մարդկանց հետ շփվել ամենքին հասկանալի լեզվով»:

Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին նաեւ, այս անգամ Վրաստանի ֆինանսների նախարարության մամուլի կենտրոնում, որ Վրաստանի ժողովրդավարական վերափոխումներով ծայրահեղորեն հիմնված երկրորդական ազատ շահագործման տեխնիկան անցած դարը թողնելով հաստատելուց հաստիքն է: Մասնավորապես, Վերակառուցման ու զարգացման եվրոպական բանկը հունվարի 3-ից սատարել է իր փորձագետներին Փարիզ ուղարկելու միջոցով տրամադրելու համար ֆինանսական ծանոթագրության մասին: ... հետազոտման եւ ժողովրդավարական ... ֆինանսավորման հարցերը լուծելու համար: Բացի դրանից, Համաշխարհային բանկը նախատեսում է վարկեր տրամադրել Վրաստանում հետագա բարեփոխումների զարգացմանը:

Միաժամանակ, դեկտեմբերի 30-ին Քութայիսում Աբխազիայից դուրս բերված մտավորականության ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ Վրաստանի փոխվարչապետ Թամազ Նադարեիշվիլին հայտարարեց, թե Աբխազիայի տարածքը հնարավոր է վերադարձնել միայն ռազմական գործողությունների միջոցով:

Իր կողմից նա նշել Քութայիսում գաղթականների հարցերի վարչության տեղեկատվությամբ, դեկտեմբերի 31-ին հաստատվել Վրաստանի հեռուստատեսության լրատվական ծրագիրը:

Նույն օրը Վրաստանի զանգվածային լրատվության միջոցներում տարածվեց հանրապետության Նախարարների կաբինետի դեկտեմբերի 30-ի որոշումը Վրաստանի չորս առաջատար թերթերի պարտքերը մարելու ֆինանսական օգնություն հատկացնելու մասին: Դրանք են «Սաքարթվելոս ռեսպուբլիկա», «Սվոբոդնայա Գրուզիա», «Վրաստան» եւ «Գրուզիա» թերթերը: Պարտքերի մարման համար հանրապետական բյուջեից հատկացվել է 3,5 միլիարդ կուպոն:

Նոր տարվա նախօրեին վրացական մի քանի թերթեր Թբիլիսիի բնակչության հարցում անցկացրին, որպեսզի պարզեն Վրաստանի խորհրդարանի ամենախելոք, ամենահմայիչ, ամենահետաքրքիր տղամարդուն: Հունվարի 2-ին Վրաստանի հեռուստատեսությունը հաղորդեց հարցումների արդյունքների մասին: Խորհրդարանի ամենահմայիչ տղամարդ է ճանաչվել է դոկտոր Ճավաչաձեն, ամենասեքսի տղամարդը՝ Ջաբա Իոսելիանին, իսկ ամենախելոքը համարվել է Աջարիայի խորհրդարանի նախագահ Ասլան Աբաշիձեն:

«Վրաստանի վերածնունդ» կոալիցիան աշխարհներ թողներից ...

«Վրաստանի վերածնունդ» նյութերը՝ ըստ Նոյյան Տապանի

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Եթե Ժիրինովսկին 1-2 ռոպե լռեր, «Կուբանի» պարտքը կմարվեր

Ռուսաստանի խորհրդարանի վերին պալատի աշխատանքի նախապատրաստման կազմկոմիտեն մշակել է Դաշնության խորհրդի 1-ին նիստի օրակարգի նախագիծ: Նախագծում կա 5 հարց. ընտրությունների արարողակարգի եւ Դաշնության խորհրդի նախագահի ու նրա տեղակալների պաշտոնների անցկացման մասին, վերին պալատի կոմիտեների ցանկի հաստատումը եւ դրանց կազմավորումը, Դաշնության խորհրդի աշխատանքի կանոնակարգի մասին, ինչպես նաեւ ապարատի ծառայության մասին:

Կրեմլում տեղի ունեցավ Ռուսաստանի Դաշնակցային ժողովի պալատների եւ Պետական դումայի կոմիտեների կազմավորման հանձնաժողովի 1-ին նիստերի նախապատրաստման կազմակերպական կենտրոնի համատեղ նիստ: Քննարկվում էին Պետական դումայի կոմիտեների ու հանձնաժողովների կազմավորման հարցեր: Պատգամավորները համաձայնեցին այն կարծիքին, որ Պետական դուման կազմում են 17 կոմիտեներ:

Այս մասին երեկ մեզ տեղեկացրեց Արմենպրեսը, հենվելով ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության հաղորդումների վրա:

Միաժամանակ, մայրաքաղաք Մոսկվայից հեռու շարունակվում է ճգնաժամը:

Ֆինանսական ծանր վիճակում է հայտնվել ազգային-հայրենասիրական շարժման առաջնորդ դարձած «Կուբան» հանդեսը: Դրա պարտքը կազմում է մոտ 3 միլիոն ռուբլի: Տեղացի դիտորդներն ընդունում են, որ թվերն այնքան էլ մեծ չեն. Վլադիմիր Ժիրինովսկին նախընտրական արշավի ընթացքում հեռուստատեսությամբ եթե 1-2 ռոպե լռեր, պարտքը մարված կլիներ: Հատկանշական է նաեւ, որ խմբագրությունը ոչ մի կերպ չի կարողանում իրացնել իր հրատարակած «Դեռահաս Սավենկա» գրքի տպաքանակը (հեղինակն Էդուարդ Լիմոնովին հոնորար նախօրոք էր վճարել), դրանով իսկ խարխլելով «հայրենասեր» այլախոհի ժողովրդականության առասպելը, տեղեկացրեց Սնարքը:

Սնարքը տեղեկացնում է նաեւ, որ Սանկտ-Պետերբուրգի ՆԳ գլխավոր վարչության մամուլի կենտրոնի տվյալներով, անցյալ տարի ամեն 6-րդ պետերբուրգցի հանցագործությունների զոհ է դարձել: Առավել «սիրված» հանցագործությունները եղել են անձնական ունեցվածքի հափշտակումը, թալանը, ավազակային հարձակումները, պաշտոնեական հանցագործությունները, կաշառակերությունը: ■

Ղազախստան

Մնդամթերքը թանկացավ

Ղազախստանում կտրուկ թանկացել են կաթնամթերքը, միսը, կարագը, ծառը, թռչնի միսը: Այստեղ, կաթի արժեքն աճել է 6 անգամ: Այս առումով որեւէ պաշտոնական պարզաբանում առայժմ չկա: Սակայն Ալմաաթայի առեւտրի վարչության պետ Էրիկ Ռւսնցիկովը դա բացատրում է Նախարարների կաբինետի այն որոշմամբ, որ հունվարի 5-ից վերացվում են հիմնական սննդամթերքների կայուն գները, բացի հացաթուխկեղենից: Կայուն գները մտցվել էին մոտ 1,5 ամիս առաջ, ազգային դրամին անցնելու ժամանակամիջոցում եւ նպատակ ունեին սոցիալապես պաշտպանել ղազախստանցիներին: Ըստ երեւույթին, կառավարությունն այժմ սպառել է լրավճարի իր հնարավորությունները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Ուկրաինա

Օդեսայից Հարավսլավիա կմեկնեն կամավորներ

Ինչպես հունվարի 4-ին Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին Օդեսայի զինվորական օկրուգի շտաբում, շուտով այնտեղից Հարավսլավիա կմեկնեն կամավորների ստորաբաժանում, որը կփոխարինի ներկայումս այդ երկրում ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի կազմում գործող ուկրաինական գումարտակին: Փոխարինումը պետք է կայանա հունվարի երրորդ տասնօրյակից ոչ ուշ:

ՆՏ

Սպառնում են թերթի խմբագրին

«Ուկրաինա մոլոդա» թերթի խմբագիր Միխայիլ Դորոշենկոյին զանգահարած երիտասարդները խոստացել են նրա կյանքը դարձնել «ուրախ», ինչպես Սալման Ռուշդիինը: Նրանց դժգոհության պատճառն այն հրապարակումն է, որի վերնագրում Ուկրաինայի խորհրդարանը համեմատվում է սարի, իսկ վարչապետ, ազգությամբ հրեա Եֆիմ Զվյագիլսկին՝ Մուհամմեդի հետ:

Սնարք

Էստոնիա

Միջին աշխատավարձը 83 դոլլար

1993 թ. 3-րդ եռամսյակում Էստոնիայում ամսական միջին աշխատավարձը կազմեց 1126 կրոն (83 ամերիկյան դոլլար): Առավել բարձր ռոճիկներ ունեին ֆինանսական հիմնարկների, տրանսպորտի, կապի, էներգետիկայի, ջրամատակարարման աշխատողները, ամենացածրը՝ գյուղատնտեսության եւ ձկնորսական տնտեսության, առողջապահության եւ սոցիալական ապահովության համակարգի աշխատողները: Անցյալ տարվա 1-ին եռամսյակում աշխատավարձը կազմել էր 898, 2-րդում՝ 1087 կրոն:

Սնարք

Կրղզստան

Տրանսպորտի թանկացում

Կրղզստանի քաղաքային տրանսպորտում երթեւեկության վարձը կրկնապատկվել է: Այսօր ավտոբուսի 1 կտրոնի գինը մոտ 20 թիյին է (մոտ 35 ռուսական ռուբլի): Դա հունվարի 1-ից նվազագույն կենսաթոշակի, աշխատավարձի եւ կրթաթոշակի բարձրացման առաջին արձագանքն է: Ներկայումս դրանք նախագահի հրամանագրով հասցվել են 45 սոմի (մոտ 7000 ռուսական ռուբլի) եւ գրեթե եռապատիկ ցածր են պաշտոնական սպառողական զամբյուղի մակարդակից:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Կրղզա-թուրքական տնտեսական կապեր

1994 թ. սկզբից Կրղզստանում սկսեց գործել Թուրքիայի հատկացրած 100 միլիոն դոլլարի վարկը: Ներկայումս հանրապետությունում գործում են մոտ 20 թուրքական եւ համատեղ կրղզա-թուրքական ձեռնարկություններ: Կրղզներն արդեն ... են թխել թուրքական փռերում: Թուրքիայից ... փոխերի մասն ... տպագրական ... պայմանագիր են կնքել «Եկմասան» ... եւ «Կրղզքր... LTD» հա... ձեռնարկությունը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հրատապ

Նավթի բաշխման ծրագիր

Նավթի բաշխման ծրագիրը Հայաստանի կառավարության, Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալության, Ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամի եւ Ամերիկայի Հայկական համագումարի միացյալ ծրագիրն է: Լրացուցիչ օգնություն է տրամադրում Միացյալ ազգերի փախստականների գլխավոր կոմիսարիատը, որը Հայաստանի փախստականներին հատկացնում է նավթ, տարաներ եւ նավթավառներ: Այս ծրագիրն արդեն բաշխել է երեք անգամ շատ տարաներ, նավթավառներ եւ նավթ, քան անցյալ ձմեռ: Հետեւաբար, երեք անգամ շատ մարդ հնարավորություն ունի տաքանալու եւ ճաշ եփելու, երեք անգամ շատ մարդ ձմեռը չի դիմավորի առանց աջակցության: Այս հաջողությունը Հայաստանի կառավարության, ԺԶՀ-ի, ԱՀՀ-ի եւ ՄԱՓԳԿ-ի ղեկավարման եւ ծրագրի իրականացման գործում համագործակցելու արդյունք է: Ծրագրի վերջում այս թիվը կտասնապատկվի: Այս ձմեռ հրատարակությունը կպատասխանի մեզ հաճախ տրվող որոշ հարցերին եւ կտա տեղեկություն այն մասին, թե ուր դիմել օգնություն ստանալու կամ ժամանակ առ ժամանակ ի հայտ եկող խնդիրներ լուծելու համար:

Ո՞վ է պատասխանատու բաշխման համար:

Հայաստանի կառավարությունը: Նա է ստանում նավթավառները, տարաները, ինչպես նաեւ բոլոր մոտակայում Ճապոնիայի եւ Ամերիկայի ուղարկած նավթը: Շնորհակալություն Հայաստանի կառավարությանը, որը նավթի բաշխումը կարիքավորներին կատարում էր սեփական ռազմավարական պաշարներից: ԺԶՀ-ն կազմակերպում է նավթի եւ նավթավառների առաքումը Հայաստան: ՄՆՄԶԳ-ն տրամադրում է դրամական միջոցները Միացյալ Նահանգների կառավարության միջոցով: ԱՀՀ-ն հետեւում է բաշխման ընթացքին, եւ հայտնում բաշխված առարկաների [illegible] ընթացքում որեւէ խնդիր ի հայտ գալու դեպքում ԺԶՀ-ն, ԱՀՀ-ն եւ ՀԿ-ն միացյալ ուժերով լուծում են այն:

Ի՞նչ է Ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամը:

Ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամը մասնավոր, կամավորական սկզբունքների վրա հիմնված կազմակերպություն է, որը գտնվում է Վաշինգտոնում եւ նպատակ է հետապնդում աջակցել ժողովրդավարության եւ տնտեսության զարգացմանը նախկին Խորհրդային Միության սահմանում: Հիմնադրամը կատարել է կամավորական խմբերի եւ մասնավոր կազմակերպությունների կողմից նախկին ԽՍՄ-ի երկրներ մարդասիրական օգնության ապրանքների առաքման մոբիլիզացիա եւ համակարգում, առաքելով 3678 բեռնարկղեր 12 երկրներ: Հաշվի առնելով Հայաստանի պայմանները եւ Ամերիկայի հայկական համայնքի մեծ աջակցությունը, Հայաստանը Հիմնադրամի առաքումների առումով գրավում է երկրորդ տեղը՝ զիջելով միայն Ռուսաստանին:

Ինչու՞ է այն ընդգրկված այս ծրագրում:

Հիմնադրամը մեծ փորձ է ձեռք բերել այս տարվա սկզբից աշխատելով Հայաստանում, իրականացնելով «Ձմեռային օգնություն» ծրագիրը: ՄՆՄԶԳ-ն որպես գլխավոր ՄԿԿ, ընտրել է Հիմնադրամին օգնելու հայերին դիմանալ խստաշունչ ձմռանը՝ նրանց ապահովելով նավթով, նավթավառներով եւ տարաներով:

Ի՞նչ աշխատանք է կատարում Հիմնադրամը այս ծրագրում:

Հիմնադրամը կատարում է նավթի եւ նավթավառների ձեռքբերումը եւ նրանց առաքումը Հայաստան: Հայաստան հասնելուն պես մենք դրանք պահեստավորում ենք մեր հարմարություններում եւ տեղաբաշխում վավերացված ցիստեռններին եւ բեռնատարներին, որոնց ուղեկցում են ԱՀՀ-ի դիտորդները: Մենք նաեւ պայմանավորվածություն ունենք նավթի տարաները արտադրելու Երեւանում, ապահովելով տեղի գործարանների եւ շատ հայերի համար: Որպես ղեկավար մարմին, մենք համագործակցում ենք ՀԿ-ի, ԱՀՀ-ի եւ ՄԱՓԳԿ-ի հետ հաղթահարելու ընթացիկ հիմնախնդիրները:

Ի՞նչ է Ամերիկայի Հայկական համագումարը:

Ամերիկայի Հայկական համագումարն անկախ կազմակերպություն է Վաշինգտոնում, տեղական գրասենյակներ ունենալով Երեւանում, որոնք օժանդակում են Հայաստանում ժողովրդավարությանն ու զարգացմանը: ԱՀՀ-ն այն կազմակերպությունն է, որը 15 մլն դոլարի կոնգրեսային հատկացում է ապահովել Վաշինգտոնում, որն ամբողջովին տրամադրվելու է այս ձմեռ Հայաստանի համար նավթ, նավթավառներ եւ տարաներ գնելուն: Սա ճգնաժամային աջակցության վառ օրինակ է, որ ԱՀՀ-ն կատարում է Հայաստանի համար հիմնադրամներ ձեռք բերելու ուղղությամբ:

Ինչու՞ է այն ընդգրկված այս ծրագրում:

ԱՀՀ-ն կոորդինացնում է տեղացի դիտորդներին՝ ծրագրում ընդգրկված մյուս գործընկերներին տեղեկություններ հաղորդելու համար: Այս լրատվությունը կառավարությանը թույլ է տալիս կատարելու ճշգրիտ բաշխում եւ ընդունելու որոշումներ:

Ո՞րն է դիտորդ կազմակերպության դերը:

Դիտորդ կազմակերպության աշխատանքն է հետեւել, որ կարիքավորներն ստանան նավթը, նավթավառները, տարաները եւ որեւէ նավթի մեծ քանակություններ չխոտորվեն կամ կորչեն: Այն զեկուցում է Վաշինգտոն՝ ապացուցելու, որ հիմնադրամը ծառայում է ճիշտ նպատակին:

Ի՞նչ է այն նշանակում ինձ համար:

Դիտորդները ձեր աչքերն են, ականջները: Նրանք հետեւում են, որ դուք, ձեր ընտանիքներն ու ընկերները ստանաք այն, ինչ օրինականորեն հասնում է: Նրանք չեն կարող լիարժեք դիտումներ կատարել, եթե միաժամանակ զբաղվեն նավթ լցնելով, կտրոններ կտրելով կամ ներգրավվեն բանավեճերի մեջ: Դիտորդի դերը թերեւս «օտար» թվա այսօր Հայաստանում, բայց, չլինելով միայն պասսիվ գրանցում կատարողներ, նրանք ապահովում են բաշխման արդարությունը: Ի հայտ եկած հիմնահարցերի մասին զեկուցվում են կառավարությանը կամ տեղական մարմիններին, ովքեր էլ այնուհետեւ կատարում են շտկումներ գոյություն ունեցող կառույցների միջոցով:

Նման հսկայական ծրագիրն իրականացնելիս անհնար է որոշ սկզբնական խնդիրներից խուսափելը: Սրանք լուծվում են ԱՀՀ-ի կողմից կատարվող դիտումների եւ ՀԿ-ի հետ համագործակցելու միջոցով: Սա է ամբողջ [illegible] նպատակը:

Ո՞վ է որոշում սոցիալական խմբերը:

Մարդասիրական օգնության հանձնաժողովը պետնախարար Բագոյանի ղեկավարությամբ կազմել է կարիքավորների սոցիալական խմբերի եւ նավթի, նավթավառների, տարաների առաքման ցուցակները: Սա արվում է կտրոնային համակարգով:

Ո՞ւր դիմեմ իմանալու, արդյոք ընկնում եմ որեւէ սոց. խմբի մեջ, թե՞ ոչ:

Ձեր ԲՇՏ:

Եթե ես հարց ունեմ սոց. խմբերի որոշման շուրջ, ու՞ր դիմեմ:

Առաջին, ձեր ԲՇՏ: Երկրորդ, ձեր շրջանի գործկոմ: Երրորդ, քաղխորհուրդ: Վերջում, Մարդասիրական օգնության հանձնաժողովը:

Իրավասու՞ են ՄԱՓԳԿ-ն, ԺԶՀ-ն կամ ՄՆՄԶԳ-ն փոխելու որոշված սոց. խումբը:

Ոչ: Սա կառավարական ծրագիր է: Այս ծրագիրն իրականացվում է հայերի կողմից հայերի համար: Միայն կառավարությունն է իրավասու փոփոխություններ կատարելու: Արտասահմանյան կազմակերպություններից եւ ոչ մեկն իրավասու չէ ազդելու կառավարության որոշումների վրա կամ փոխելու այն:

Կարո՞ղ է ԱՀՀ-ն, ԺԶՀ-ն կամ ՄՆՄԶԳ-ն կտրոն բաց թողնել:

Ոչ: Ոչ էլ կարող է ինչ-որ ձեւով ազդել կառավարության կողմից հաստատված կարիքավորների ցուցակի վրա: Կառավարությունն ու տեղական մարմիններն են որոշում, թե ով է ավելի կարիքավոր:

Ի՞նչ անեմ, եթե ինձ սխալմամբ դուրս են թողել ցուցակից:

Դիմեք ձեր ԲՇՏ, հետո շրջգործկոմ, հետո Մարդասիրական օգնության հանձնաժողով:

Ո՞րն է ամենատարածված խնդիրը, որ հանդիպել եք այս ծրագրում:

Այն, որ մարդիկ, ովքեր կարծում են, որ ճիշտ չեն գրանցվել կառավարության կողմից, դուրս են մնացել ցուցակից, դիմում են մեզ սպասելով «ուղղելու» խնդրանքով: Մենք չենք կարող դա անել: Մենք միայն կարող ենք զեկուցել, թե ինչ են պարզել դիտորդները տվյալ ժամանակ: Բոլոր որոշումներն ընդունում է կառավարությունը:

Ծրագրում կա՞ ամերիկյան նավթ:

15 մլն դոլարը, որ ապահովել է ԱՀՀ-ն, ամբողջովին ծախսվելու է նավթի ձեռք բերման համար: Նավթ հատկացրել է նաեւ Ճապոնիայի կառավարությունը, սակայն տեղափոխման ծախսերը վճարում են ԱՄՆ-ի հիմնադրամները: Կարեւոր է այն, որ նավթ է հատկացնում նաեւ Հայաստանի կառավարությունը:

Ինչպե՞ս համոզվեմ, արդյոք ԲՇՏ-ի տվյալները ճիշտ են, թե ոչ:

Նախագահի Բագոյանի ստորագրած հրահանգների հաստատված օրինակները ուղարկվել են քաղխորհուրդ, որտեղից էլ կբաշխվեն ԲՇՏ-ներ: Ի լրումն սրա, դիտորդներն ունեն այդ օրինակներից: Այս հրատարակման մեջ ընդգրկված է հաստատված հրահանգների օրինակը: Այս հրահանգները կանոնավորապես կհրապարակվեն մամուլում:

Իրավասու՞ է ԲՇՏ-ն փոխելու հրահանգները:

Ոչ: Միայն պետնախարար Բագոյանի գրասենյակն է իրավասու փոփոխություններ կատարելու: Բոլոր կատարված անվավեր փոփոխությունների մասին անմիջապես հայտնեք այնտեղ:

Ինչպե՞ս օգտագործել նավթավառը:

Յուրաքանչյուր նավթավառի հետ կտրվի օգտագործման մասին [illegible]ների թարգմանված օրինակը: Ուշադրությամբ կատարեք դրանք: Հիշեք, որ առաջին անգամ վառելիս պետք է սպասել, մինչեւ պատրույգը թրջվի նավթով: Նավթավառն առաջին անգամ վառելիս պետք է լիքը լինի: Համոզվեք, որ նավթավառները վառելուց առաջ լցված են նավթով տարողության կեսից ավելի:

Ինչպե՞ս վարվեմ, եթե իմ ստացած նավթավառը կամ տարան ունի անսարքություն կամ վնասվածք:

Հիշեք, որ այս ծրագրով հայերն են օգնում հայերին: Արտասահմանյան կազմակերպությունները միայն ապահովում են օպերատիվ օժանդակությամբ եւ մասնակցությամբ: Այս ծրագրում աշխատողների 99,9 տոկոսը հայեր են: Միայն հայերը կարող են ծրագիրը դարձնել ավելի արդյունավետ եւ լուծել խնդիրները: Մարդիկ կարող են օգնել հետեւելով ցուցումներին եւ ցանկացած հիմնախնդիրների մասին տեղեկացնելով դիտորդներին ԲՇՏ-ներում:

Խնդրում ենք հիշել, որ ծրագրում ընդգրկված մարդիկ անում են ամեն ինչ ձեզ օգնելու համար: Անհնար է բոլորին միաժամանակ բավարարել: Ոչ ոք չի մոռացվել: Կաշխատենք հնարավորին չափ շուտ կատարել բաշխումը: Խնդրում ենք աջակցել մեզ հերթերում հանգստություն եւ համբերատարություն պահպանելով:

■

ՍԱԿԱՐԱՆ

Կայունացումը կհաջորդի խուճապի չեզոքացմանը

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՆԵՅԱՆ

Երեւանի տնտեսական վալյուտային շուկան արդարացրեց բոլոր այն ակնկալիքները, որոնց շուրջ խոսակցություններ էին պտտվում նույնիսկ նախատոնական լի ապրանքային շուկայի եւ նվազած ու կայունացած (65-70 դրամ) դոլարի կուրսի պայմաններում:

Ի՞նչ կատարվեց իրականում անցած տարվա դեկտեմբերի վերջին: Իշխանությունների վարած [illegible] որոշ դրսեւորումներ (ինչպիսին էր, ասենք, ՀՀ նախագահի հրամանագիրը ապրանքների ներկրումների ու արտահանումների համար բարենպաստ ռեժիմ ստեղծելու, գործարարներին ավելորդ ստուգումներից պաշտպանելու մասին եւ այլն) էապես ազդեցին խուճապային տրամադրությունների վրա: Իսկ [illegible] կամ սպասվող նավթը, մյուսները եւ, իհարկե, Ամանորի տոնը երկար թե նվազագույնի հասցրեցին տագնապները: Ով դոլար ուներ կամ ստացավ արտերկրից (իբրեւ նվեր, օգնություն) վերածեց դրամի, որ նախատոնական առեւտուրն անի: Ով ապրանք ուներ վաճառքի հանեց, որ իր կանխատեսած առավելագույն շահը ստանա: Չի բացառվում նաեւ պետության եւ մասնավորի կողմից վալյուտային «ինտերվենցիան»:

Վալյուտային կուրսը եկավ համապատասխանելու շուկայի «հնարավորությանը»: Ստեղծվեց որոշակի համապատասխանություն, որը նույն կայունությունն է:

Սակայն, արդեն դեկտեմբերի 31-ին, երբ ապրանքատերերի ու դոլլարատերերի հիմնական զանգված, իր գործարքներն ավարտել էր արդեն շուկայի դասավորման հետ սկսեցին դրսեւորվել գների ու կուրսի բարձրացման միտումները: Ապրանքը կտրուկ թանկացավ, դոլլարը [illegible] եւ սկսեց «աճել»:

Հետտոնական առաջին իսկ դիտարկումները ցույց տվեցին, որ խոշոր դոլարի (դրամի) կուրսը շատ ամուր է կապված մեր ապրանքային շուկային, այստեղ տեղի ունեցող ցանկացած փոփոխության ներգործության հետ: Վաճառասեղանների [illegible] ուղեկցվեց դոլարի կտրուկ աճով (նախատոնականի նկատմամբ առնվազն 10 կետով): Հունվարի 4-ի երեկոն դոլարը «տոնում» էր իր 120 դրամի «մակարդակը»: Հունվարի 5-ը սկսվեց ավելի ցածր նիշից, սակայն վալյուտայի փոխանակման կետերը գնում էին 85-87 դրամով, վաճառում 99-145 դրամով: Ընդ որում, մեկ-երկուսի չվճառելը շղթայական ռեակցիայով տարածվեց մյուսներում: Այստեղ խելոյն կողմնորոշվելով «սեւ շուկայում» տիրող իրավիճակով, ժամ առ ժամ բարձրացնում էին դոլարի գինը:

Դոլարի եւ դրամի հեշտացված «վազքի» վերաբերյալ հարցադրումներին պատասխանելու համար նախեւառաջ պետք է հաշվի առնել մի քանի հանգամանքներ:

Նախ, որ հացի, էլեկտրաէներգիայի, տրանսպորտի, բնակչությանը մատուցվող վճարովի ծառայությունների հետտոնական թանկացումները աննախադեպ խթանել են ապրանքների գները: Իսկ վերջինս [illegible] համոզվեցինք, պայմանավորում են վալյուտայի կուրսը:

Հաջորդը, որ դասական վաճառականները ու շատ բոլոր [illegible] փաստորեն միայն նոր են սկսում խուճապային տրամադրություններին: Իսկ սա արդեն սխալում է մարդկանց իրենց խնայողությունները կենտրոնացնել հարաբերականորեն կայուն արժեքների մեջ (ապրանք, վալյուտա), որն էլ իր հերթին բարձրացնում է պահանջարկը:

Սակայն ապրանքներ, այնուամենայնիվ, կան Հայաստանում, ինչպես նախատոնական առեւտուրը գնողունակ պահանջարկի ցածր լինելու եւ ստեղծված մրցակցության պայմաններում չարդարացրեց ապրանքատերերի ակնկալիքները: Հավանական է, որ այդ ապրանքները չեն կարող լինել Հայաստանը: Նրանք սպասում են վիճակի, ուրեմն եւ՝ գնի կայունացմանը: Իսկ նման կայունացում պետք է գալու տնտեսական տրամադրությունների ու պաշարների սպառման եւ նոր գների «արմատացման» հետ:

Գների ու կուրսի փոփոխությունը, տրամադրությունները պայմանավորող գործոնների թվում պետք է նշել նաեւ աշխատավարձերի, թոշակների ու նպաստների նվազագույն չափի բարձրացումը:

Մյուս գործոնը էներգակիրների [illegible] բարձրացումն է Ռուսաստանում, որին, ամենայն հավանականությամբ, կհետեւի դոլարի կուրսի բարձրացումը, եւ, անկասկած, բեռնափոխադրումների թանկացումը:

Դոլարի «օգտին» խոսող բոլոր թվարկված եւ չթվարկված փաստարկները պիտի բարձրացնեն կուրսը (ինչը որ դիտվում է այս օրերին): Սակայն դրան անպայման կհետեւի կայունացումը: Բայց դա չի նշանակում, որ կայունացումից հետո միջի նույն կամ քիչ ավելի նվազ տեմպերով սկսվի հերթական շարժումը, ինչպես անցած տարվա դեկտեմբերի վերջին տասնօրյակին, որպեսզի կնվազեն աճման տեմպերը:

Դժվարը եւ անհնարինը, թերեւս, այս պարագայում խուճապային տրամադրությունները չեզոքացնելն է: Իսկ դրանց տեւողությունը եւ մակարդակը հակադարձ համեմատական է շուկայում ապրանքների հայտնվելու արագությանը: Ըստ երեւույթին, ապրանքը պահողի գիտակցությանը չի հասնում, որ ինքը կարող է իր իսկ հրահրածի զոհը դառնալ:

ՎԱՆԱՁՈՐ

Տրիկոտաժի ֆաբրիկան սկսում է ոտքի կանգնել

Վանաձորի տրիկոտաժի ֆաբրիկան հիմնադրվել է 1947 թվականին: Տարիների ընթացքում եւ արտադրանքի ծավալը եւ աշխատողների թիվը անընդհատ աճել է, խոր երկրաշարժից առաջ, 1987 թ. ֆաբրիկան ունեցել է 5490 աշխատող: Այդ տարի թողարկվել է 13,6 մլն միավոր արտադրանք: Երկրաշարժից հետո փլուզվել են արտադրամասերը, դրան գումարվել է նաեւ էներգետիկ ճգնաժամն ու շրջափակումը: Արտադրանքի ծավալը նույնպես անընդհատ նվազել է 1992 թ. հասնելով 751 հազար միավորի: Աշխատողների թիվն այժմ 1050 մարդ է: Եւ ահա, անցած տարի, որքան էլ զարմանալի թվա, ֆաբրիկան արտադրանքի 25 տոկոսի աճ է տվել: 1993 թվականին թողարկվել է 581 մլն. ռուբլի արժողությամբ 1 110 000 միավոր տրիկոտաժի արտադրանք՝ մանկական տրիկոտաժեղեն, կնոջ [illegible], տղամարդու վերնազգեստներ: Անցած տարվա նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին ներդրվել են արտադրանքի 6 նոր տեսակներ, որոնց զանգվածային թողարկումն արդեն իրագործվում է: Ինչպես տեղեկացանք ֆաբրիկայի տնօրեն, Հայաստանի Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Վանիկ Ղարագյոզյանից, չնախատեսված խոչընդոտներ չլինելու դեպքում արտադրանքի աճն այս տարի նույնպես կպահպանվի:

Մ. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

ԹՈՒՐՔԻԱ

Խողովակաշար դեպի... իշխանություն

AGBU News ամսագրում տպագրված «Ուոլ Սթրիթ Ջորնըլ»-ի աշխատակից Ջեյմս Դորսիի հաջորդ հոդվածը նվիրված է բազում խոսակցությունների ու տարաձայնությունների տեղիք տված խողովակաշարին, որ պետք է Կենտրոնական Ասիայից նավթ եւ գազ փոխադրի Արեւմտյան Եվրոպա:

Հոդվածում նշվում է, որ չնայած հարեւան Ադրբեջանի հետ կնքված 1,4 միլիարդ դոլարի արժողությամբ համաձայնությանը, Թուրքիայի համար դեռ վաղ է ոգեւորվել այդ առնչությամբ, քանի որ Էլչիբեյի այդ ժամանակվա թուրքամետ կառավարությունն այժմ փոխարինված է Ալիեւի ռուսամետ կառավարությամբ: Եւ նույնիսկ եթե այդ հանգամանքն էլ հաշվի չառնվի, մի շարք այլ աշխարհաքաղաքական խնդիրներ կարող են խոչընդոտել այդ ծրագրի իրականացմանը:

Համաձայնությունը նախատեսում է 1060 կմ երկարությամբ մի նավթամուղի կառուցումը, որի 67 կմ-ը պետք է անցնի Իրանի տարածքով եւ միանա Թուրքիայից անցնող մեկ ուրիշ խողովակաշարին:

«Չեմ հասկանում, թե ինչպես ներկա ահաբեկչական գործողությունների լույսի ներքո, կարելի է ստեղծել այն ֆինանսական միջոցը, որն անհրաժեշտ է գործարկելու համար այդպիսի խողովակաշարը», Ջեյմս Դորսիին ասում է *Դայ Իչի Բանկի* Ստամբուլի ներկայացուցիչ Ջոն Մաքֆարթին, օրինակ բերելով անցյալ տարվա Նյու Յորքի Միջազգային առեւտրի կենտրոնի պայթեցումը:

Հոդվածագիրը նշում է, որ չնայած Իրանը զարգացած երկրների կողմից դիտվում է որպես արեւմտյան շահերին ամենից կերտ հակասող քաղաքային մի ուժ, իր անմիջական հարեւանների կողմից համարվում է «կայունության փարոս», եւ մի քանիսի հայացք նախկին Խորհրդային Միության տարածքում ծագած էթնիկական տարաձայնություններին լավագույնս կարող է բացատրել դա: «Իրանի կարեւորությունը շատով մեծանալու է», կանխատեսում է Լոնդոնի Արեւելյան եւ աֆրիկյան ուսումնասիրությունների կենտրոնի մասնագետներից Շիրին Աքիները:

Մյուս կողմից իր գրասենյակում նստած պարոն Գոքյիղիթը՝ նավթամուղեր կառուցող ամենախոշոր Թեքֆեն Հոլդինգ ընկերության նախագահը, երկար ժամանակ մտորում է խոչընդոտները հաղթահարելու եւ 5000 կմ երկարությամբ խողովակաշար կառուցելու մասին, որով Թուրքմենստանից գազ պետք է տեղափոխվի Արեւմտյան Եվրոպա: «Եվրոպան կարիք ունի գազի այդ հավելյալ աղբյուրին, ինչո՞ւ չօգտագործել Իրանն այդ նպատակով», հարցնում է նա: Պարզվում է, որ Միջազգային բանկը, Վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկը եւ մի շարք այլ արեւմտյան բանկեր համաձայն են ֆինանսավորելու 10 միլիարդ դոլար արժողությամբ այդ ծրագիրը, պայմանով, որ այն չանցնի Իրանի տարածքով:

Վերջերս Աշգաբադից վերադառնալով, պարոն Գոքյիղիթը հիշում է իր հանդիպումները Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի հետ, որն իրեն ասել է. «Աշխարհը չի գիտակցում, որ ես Իրանի հետ սահման ունեմ: Մի՞թե այդ աստիճան մեկուսացնելով Իրանին, կարելի է նպաստել խաղաղության հաստատմանն այս շրջանում»:

Դորսին այնուհետեւ քննարկում է Թուրքիայի համար մյուս ընտրության հնարավորությունը, որն է խողովակաշարի անցկացումը Հայաստանի տարածքով: Եվրոպան եւ Միջազգային ֆինանսական ընկերությունները արդեն իսկ նշել են, որ կգերադասեն խողովակաշար կառուցված տեսնել Կասպից ծովի հատակով դեպի Ադրբեջան, իսկ այնուհետեւ Հայաստանի կամ Վրաստանի տարածքով դեպի Թուրքիա կամ Սեւ ծով: Բայց այս տարբերակի իրականացումն առաջին հերթին պայմանավորված է Ադրբեջան-Հայաստան հակամարտության ավարտով:

Թուրքիան մինչեւ այժմ վճռական քայլեր չի ձեռնարկում, որ Ադրբեջանը Հայաստանի հետ բանակցությունները վարի կլոր սեղանի շուրջ, վախենալով որ դրանով կնվազեցնի շրջանում տիրապետություն հաստատելու իր հնարավորությունները:

Խաղաղություն հաստատելու ամերիկյան միջամտության փորձերը հուսադրում են Թուրքիային: Թուրք պաշտոնյաները գտնում են, որ Արեւմուտքը պետք է որ շահագրգռված լինի այդ խողովակաշարի կառուցմամբ, քանի որ զգալիորեն նվազեցնելու է նրանց կախվածությունը Պարսից ծոցի ակունքներից:

Տարեկան 40 միլիոն տոննա նավթ փոխադրելու համար նախատեսված ադրբեջանաթուրքական նավթամուղը նպատակ ունի Ղազախստանին համոզելու, որ ինքը նույնպես Թենգիզի իր նավթահանքերից նավթ արտահանի դեպի Միջերկրականի տարածքները: Մյուս կողմից, սակայն, Օմանի հովանավորությունը վայելող կասպիական խողովակաշարի կոնսորցիումը, որը ղեկավարում է Բերմուդայում գտնվող գործարար Ջոն Դյուսը, նախընտրում է օգտվել ռուսական խողովակաշարից, որն անցնում է Հյուսիսային Կովկասից մինչեւ սեւծովյան նավահանգիստ Նովոռոսիյսկ: Գոքյիղիթին բոլորովին չի անհանգստացնում այս պարագան, քանի որ, նրա կարծիքով, Ռուսաստանն իրեն կարող է «մրցակցությունից դուրս համարել»: «Նրանք (ռուսները) պահանջում են, ասում է նա, որ նախքան Սեւ ծով հասնելը ղազախական նավթը մաքրվի ծծմբի իր պարունակությունից, իսկ Նազարբաեւը դա չի ընդունում»:

Այս «մեծ խաղում», ինչպես Քիփլինգն է ժամանակին կոչել Բրիտանիայի, Ցարական Ռուսաստանի, Թուրքիայի եւ Իրանի միջեւ Կենտրոնական Ասիայի «շախմատի տախտակի շուրջ ծագած 19-րդ դարի բանակցության պատերազմը», միակ կորցնողը երեւի կլինի Վրաստանը: Էներգիայի մատակարարման միջանկյալ օղակը դառնալու նրա հույսերը հօդս են ցնդել: «Սկզբում բոլորն ուզում էին Վրաստանին սիրաշահել, շրջանում բարեփոխությունները առաջ տանելու նպատակով, բայց հետագայում առաջինը նրան զոհաբերեցին», ասում է էներգետիկայի գծով մի մեկնաբան:

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Այդ հակասական, հանելուկային Բերիան

Մինչ տասնյակ գրքեր են գրվել Ստալինի կյանքի մասին, համեմատաբար քիչ բան է հայտնի խորհրդային բռնատեսի շուրջ հավաքված «ընկերների խմբի» մասին: Այդ առումով ԱՄՆ-ի Պրինստոն համալսարանի հրատարակչության կողմից լույս ընծայված «Բերիա. Ստալինի առաջին տեղակալը» (Հեղինակ՝ էյմի Նայթ) գիրքը գալիս է լրացնելու մի մեծ բաց: Այն այդ անձնավորության մասին գրված առաջին գիրքն է, որտեղ օգտագործված են բազմաթիվ նոր արխիվային նյութեր: Այս մասին մենք տեղեկացանք Newsweek հանդեսի նոյեմբերի 15-ի համարից, որտեղ գրախոսողը Ստալինին ու Բերիային նմանեցնում է երկու միայնակ գայլերի, որոնք փորձում են հաստատել անհաշտ պատասխանի իրենց տարբերակները: «Բերիան կարծես հատուկ ստեղծված լիներ Ստալինի համար», գրում է նա: Երկուսն էլ ի վիճակի էին իրենց անհատական կարիերայի համար կոտրել այնքան մարդկանց, ինչքան անհրաժեշտ էին համարում: «Նայթի պատկերացմամբ, այնուհետեւ շարունակում է գրախոսողը, Բերիան մի նոր Ստալին էր, մի տարբերությամբ միայն: Ինչքան էլ նա կոպիտ լիներ, ավելի է եւ անգամ անսկզբունքային, նա երբեք խելագար չէր»: Սա գործնականում նշանակում էր, որ ի տարբերություն Ստալինի, շրջապատող մյուս ընկերների, նա կարողանում էր խելամտորեն խոստովանել եւ թույլ չտալ, որ իր անձնական չարակամությունը մրցի «Բոսի» անկանխատեսելի զայրույթի հետ: Նա սիրաշահում է Ստալինին, մեծ ոգեւորությամբ հետապնդում եւ ոչնչացնում էր նրա թշնամիներին: Ստալինը նրան հպարտանքով համարում էր «մեր Հիմլերը»: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին, լինելով ոստիկանության եւ հետախուզության պետը, ինչպես նաեւ ղեկավարելով Մոսկվայի ատոմային ռումբի նախագիծը, Բերիայի ձեռքում կուտակվում է անսահմանափակ իշխանություն:

Բերիան Ստալինի աղջկա Սվետլանայի հետ

1953 թվին, Ստալինի մահից հետո, Բերիան դառնում է ղեկավար շրջանակների ամենաազդեցիկ անձնավորությունը: Նա կտրուկ կերպով սկսում է ապաստալինականացնել ամբողջ խորհրդային երկիրը: Փորձում է ավելի մեծ իրավունքներ ապահովել ազգային եւ էթնիկական փոքրամասնությունների համար, եւ նվազեցնել ոստիկանության համատարած սարսափը:

«Նայթը կարողանում է ճշգրիտ ձեւով մեկնաբանել Բերիային, նրա կեցությունը ճիշտ գնահատելու եւ արագ կողմնորոշվելու արտակարգ ընդունակությունը»: Նրա քաղաքականությունը Գերմանիայի նկատմամբ ուղղակի ապշեցուցիչ էր: Ի պատասխան ԳԴՀ-ում աճող դժգոհությունների, Բերիան դեմ է արտահայտվում այնտեղ բռնի ուժով սոցիալիզմի կառավարման եւ ընդհակառակը՝ քաջալերում է երկու Գերմանիաների միավորումը: Սակայն այդ ժամանակ, նրա գլխավոր հակառակորդ Նիկիտա Խրուշչովի որոշմամբ, խորհրդային տանկերը մտնում են Գերմանիա եւ ճնշում Բեռլինի ապստամբությունը: Բերիան, իր [illegible] օրինակին հետեւելով, մահվան է դատապարտվում նկուղային հարկում գտնվող բանտախուցերից մեկում: Նայթի բացատրությամբ Բերիայի վերջին շրջանի «դարձի գալը» ու «բարեփոխումների ծրագրեր մշակելը» ոչ թե խղճի խայթի արտահայտություններ են, այլ անհրաժեշտ մարտավարական քայլեր՝ իրեն պաշտոնի գլուխ պահելու համար: Ինչպես սպանությունները դրանից առաջ, այդ ժամանակ էլ բարեփոխումներն էին դարձել նրա modus vivendi-ն՝ ապրելաձեւը:

ԺՆԵՎ

Ստորագրվեց միջազգային շուկաների ազատ գործունեության համաձայնագիր

Ավստրիայում ՀՀ դեսպանատան հաղորդման համաձայն, 1993 թ. դեկտեմբերի վերջերին Ժնեւում 117 երկրների պատվիրակությունների մասնակցությամբ ստորագրվեց համաշխարհային առեւտրին վերաբերող «Սակագների եւ առեւտրի ընդհանուր համաձայնագիրը» (ԳԱՏՏ), որի հիմնական նպատակը միջազգային շուկաների ազատ գործունեությունն է: Համաձայնագրի գլխավոր քարտուղար Պիտեր Սադերլենդի կարծիքով, այդ պատմական ծրագրումը նշանակում է ավելի աշխույժ առեւտուր, ավելի շատ ներդրումներ, աշխատանքային տեղեր եւ եկամուտ: Եվրամիության արտգործնախարարները ընդառաջ գնացին ընդլայնված առեւտուրը պաշտպանող մեխանիզմներին վերաբերող պահանջներին: Այնուհետեւ նախնական որոշումները, կապված համապատասխան գների եւ լրացուցիչ ֆինանսավորման հետ, կընդունվեն պարզ մեծամասնության քվեարկությամբ:

Համաձայնությունը 2005 թ. կբերի լրացուցիչ 745 մլրդ. դոլարի շրջանառություն, 7 ամենազարգացած երկրներից յուրաքանչյուրն արտահանումից կստանա 1 մլրդ դոլար եւ կստեղծի 19 հազար նոր աշխատատեղեր: Մասնավորապես ԱՄՆ-ը մոտակա 10 տարիներին ակնկալում է ունենալ 1,4 մլն. նոր աշխատատեղեր, իսկ Բրիտանիան՝ 400 հազար:

Համաձայնագրի հիմնական ուրվագծերը հստակեցված են, իսկ մանրամասները մոտ ապագայում կքննարկվեն, կճշգրտվեն եւ վերջնական տեսքի կբերվեն:

Համաշխարհային առեւտրին վերաբերող «Սակագների եւ առեւտրի ընդհանուր համաձայնագրի» ստորագրումը մեծ իրադարձություն է համաշխարհային առեւտրի ընդլայնման առումով:

ՆՏ

ՍԵՆՍԱՑԻԱ

Գրադարանային սենյակի գաղտնիքը

Օրեր առաջ Ռուսաստանի պետական (նախկին Լենինի անվան) գրադարանի տնօրենն իր մոտ հրավիրեց լրագրողներին, [illegible] գրադարանի չհրկիզվող [illegible] պահվում է մի Աստվածաշունչ, որը տպագրել է [illegible] տպագրության [illegible] Յոհան Գուտենբերգը, ենթադրաբար 1444-1456 թվականներին:

[illegible] Այսօր աշխարհում կա Գուտենբերգի Աստվածաշնչի միայն 12 օրինակ: Ժամանակին Ռուսաստանն ունեցել է մի օրինակ, [illegible] «կորած» [illegible] Արեւմուտքին: Երբ խորհրդային բանակը մտավ ֆաշիստական Գերմանիայի տարածք դեպի Արեւմուտք [illegible]: Նրանց մեջ էին նաեւ գերմանական թանգարաններից եւ գրադարաններից հափշտակված գրքերը:

Ավարների մի մասը հետագայում վերադարձվեց Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետությանը եւ Լեհաստանին, սակայն մեծ մասը մնաց Լենինի անվան գրադարանում: Վերջերս սենյակում տեղավորվեցին 15-րդ դարից հրատարակված 600 գրքեր եւ 500 հին ձեռագրեր, որոնք նախկինում պահվում էին Լայպցիգի գրքի թանգարանում: Նրանց թվում էր նաեւ Գուտենբերգի Աստվածաշունչը:

Բնական է, որ նախկին Լենինի անվան գրադարանի տնօրենին հարցին, թե այդ գաղտնիքը ինչո՞ւ միայն այսօր բացվեց, Իգոր Ֆիլիպովը պատասխանեց, թե այդ Աստվածաշնչի մասին ինքն իմացել է ընդամենը մի ամիս առաջ: Հատուկ ֆոնդի աշխատակիցների կարծիքով, նույնիսկ տնօրենին բոլորովին էլ պարտադիր չէ իմանալ գաղտնի ֆոնդերի մասին ամեն ինչ: Տնօրենը համոզված է, որ [illegible] բազմաթիվ գանձերի վրա «գաղտնի» գրիֆ դրված է լինի, այն [illegible] համար:

Մամուլի ասուլիսը տնօրենը կազմակերպել էր միակ նպատակով՝ հրապարակել իր սեփական հայտնագործությունը: «Ժամանակն է նման տեղեկությունը գաղտնի չպահել»:

Լրագրողներին թույլ տրվեց ոչ միայն աչք զցել Գուտենբերգի Աստվածաշնչին, այլեւ շոշափել մատներով: Հավաքողները համոզվեցին, որ գանձը պահվել էր այնպիսի խնամքով, որ թողնում է 30-40 տարի առաջ տպագրված գրքի տպավորություն: Տեքստը եւ նկարները՝ այնքան, ներկերը, գույները եւ թարմ են:

Ռուս մամուլից

ՀԲԸՄ AGBU

Միության երաժշտասերներ

1994 [illegible] հունվարի 9-ական 3 համերգաշարքի [illegible] համերգները ամփոփված են [illegible]:

Համերգաշարքը [illegible] Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան

[illegible] Հայկական բարեգործական [illegible] միությունը:

[illegible] սկիզբը՝ ժ. 13.00

[illegible] արժեքն է 10 դրամ (9 համերգ)

[illegible] վաճառվելու են մուտքի տոմսեր՝ 5 դրամ [illegible]:

Մեր դռները միշտ բաց են Ձեր առաջ

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի կենտրոն

Մշակույթ

«Մանկության մշուշոտ հիշողություններում հայերեն լեզվով խաղացվող «թատրոն» հասկացողությունը առաջին անգամ խախտվեց Վահրամ Փափազյանին բեմում տեսնելուց հետո», ասում էր հայտնի կինոբեմադրիչ Անրի Վեռնոյը (Աշոտ Մալաքյան) 1985 թ. իր մի հոդվածում եւ շարունակում. «Քանի որ, մինչեւ Փափազյանին դիտելս, Մարսելում շատ էին հայերեն թատրոն խաղում, որ հսկա դահլիճի ամենավերջին կարգում նստող հանդիսատեսն անգամ կարող էր լսել բեմի տարբեր գաղտնի տեղերից «հուշող» հուշարարների ձայները: Հայկական թատրոնի հանդիսատեսն այսպիսով միանգամից երեք կամ չորս ձայնի տարբերակներով էր հետեւում ներկայացմանը:

«Պրոֆեսիոնալության» անբացատրելի մի մակարմերի» ոակից:

«Գիսանե» թատերախմբից ընտրեցինք հայր, որդի եւ դուստր Վիգեն, Գրիգոր եւ Անի Համելյաններին:

Ժաքն առաջարկեց նաեւ նկարիչ Արտավազդ Պեդերյանին, նախկին դերասան Միսակ Սուրենյանին, ՄԴՀԿ-ի նախագահ Նազարեթ Պեշիկյանին եւ որպես տեխնիկական պատասխանատու՝ Մկրտիչ Պասմաջին:

Երկու ամիս շարունակ, Փարիզում ֆրանսիական տարբեր դահլիճներում խանդավառության, ուրախության փորձիկ էր: Ամեն օր առավոտից գիշեր, որպես իր օգնական, կողքն էի: Վերջում, սփյուռքի պայմաններում (մանավանդ Ֆրանսիայում) աներեւակայելին կատարվեց եւ... Մհեր Մկրտչյանի սկանդալներից, հաճախ դժգոհումներից հետո ֆրանսահայ կազմակերպություններն ինձ պաշտոնականախնդրություններից հետո «մի կտոր» ինքզինքս գտա... վերջապես Խ. Միության Բրեստ քաղաքի երկաթուղային մաքսատունը:

Դիմացս 20 րոպե շարունակ ցցվել էին նախ երկու, հետո երեք, հետո ավելի ու ավելի սահմանապահ զինվորներ:

- Ո՞ւր ես գնում:
- Համզայլման:
- Ի՞նչ ես տանում:
- Բենզին:
- Թույլ ունե՞ս:
- Ոչ... կուսակցության նման, մեծ համբերությամբ, թուրքականների նույն երկխոսությունն էր գնում:
- Ձեր տրանզիտ վիզաներն ո՞ւր են:
- Չկարողացա առնել, մոռացել եմ, կարեւորը, որ խորհրդային վիզան ունեմ:
- Ո՞ւր եք գնում:
- Հայաստան եմ գնում, կինոյի ասած անելու:
- Դուք ինչ ազգ եք, թուրք

քով-ոտքով արդեն լավ քանի հասնող հաս վերարկուներով այս զինվորներին, որ բացի ռուսերենից այլ լեզու չգիտեին, ես էլ ռուսերեն վատ գիտեի, բացատրել էի ջանում, թե ինչ է «հայ գաղթական» լինելու իմաստը, եւ որ մարդ մի օր կարող է աշխարհի ճանապարհների վրա մոռանալ տարանցիկ վիզաները:

Հսկա գլխարկներով գլուխները «նիետ, նիետ» մռնչոցներ հանելով, շարժվում էին աջ ու ձախ: Քիչ էր մնում ճարահատ ուշքս գնար... եւ հանկարծ բանկոնիս ծոցագրպանի մեջ մասունքի նման պահպանված մի լուսանկար միտքս ընկավ: Փարիզում Մհեր Մկրտչյանի հետ նկարված մի լուսանկար էր դա եւ.

- Նայեցեք, ասացի, տեսնո՞ւմ եք, այս մարդու տուն եմ գնում:

Լուսանկարը քիչ մնաց պատառոտվեր: «Միմինո, մի-

Կանադայից Հարութ Ֆազլյանը. Մհեր Մկրտչյանի անձնական ջանքերով է ուսանելու եկել Հայաստան եւ այսօր դարձել հայտնի եւ սիրված դիրիժոր:

ԱՄՆ-ում երկար տարիներ ՀԲԸՄ-ի ունեցած սփյուռքի միակ վճարովի պրոֆեսիոնալ հայ թատերախումբը դարձյալ շնորհիվ Ֆրունզիկի ջանքերի է հիմնվել:

Սիրիայում, Լիբանանում, Կանադայում, ԱՄՆ-ում տասնյակների սրտերը Հայաստանով, հայ արվեստով եւ ընդհանրապես մշակույթով են բաբախում շնորհիվ նրա:

Երկու շաբաթ առաջ Փարիզում միասին էինք: Մարսել Պանյոլի «Հացթուխի կինը» ներկայացմամբ, Ֆրանսիայում առաջիկա ամիսներին կայանալիք հյուրախաղերի պատրաստության համար էինք հավաքվել:

Երկրորդ մի երազ էլ ունեի

«Պապա Մհերը» չունենք այլեւս

ՐԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփական թղթակից, Փարիզ

դսկով հագեցած «հայկական թատրոնի» երկար տարիների փորձառությունից հետո, Փափազյանի խաղի փայլումն ինձ տարել էր արդեն մի ուրիշ աշխարհ»:

«Իսկ, այնուհետեւ ասում էր շատ բան տեսած կինոբեմադրիչը, 1985 թ. Փարիզի *Տեատր դը լա Ֆոնեն* թատրոնում Ֆրունզիկ Մկրտչյանին դիտելուց հետո, տարիներ անց համոզվեցի, որ հայ ժողովուրդն առանց չափազանցության ունի միջազգային մակարդակով իր դերասանը, իր Ֆեռնանդելը Ֆրունզիկ Մհեր Մկրտչյանը:

Ես կարծում եմ, որ հայ ժողովուրդը պիտի հպարտ լինի, հույս եմ, որ է արդեն, նրա նման մի մեծ դերասան ունենալու պատճառով»:

Մի անգամ արդեն բացատրել եմ, թե ամերիկահայերի, առհասարակ Թուրքիայում ծնվածների համար ի՞նչ է նշանակում «մեծ եղբայր» կոչումը եւ մանավանդ «Պապա» ածականը:

Նրա տարիքը բավարար չէր «պապա» կոչելու համար, սակայն մարդկային մի կյանքի մեջ քանի՞ հոգի կարող էր զգալ ոչ հարազատ մեկի նկատմամբ հայրական զգացում, բարյացակամություն ու մեծահոգություն:

1985 թ. Փարիզում Ֆրանսահայ երիտասարդաց միության Ժաքին լուր էր հասել, թե Մհեր Մկրտչյանը եւ նրա կինը՝ դերասանուհի Թամար Հովհաննիսյանը, երկու ամսով Ֆրանսիա են գալու, տեղի թատերական ուժերի հետ Հակոբ Պարոնյանի «Պաղտասար Աղբարը» բեմադրելու եւ խաղալու համար: Այս հնած գաղութում անսովոր մի խանդավառություն էր ստեղծել:

Մինչեւ իրենց գալը տեղում խումբ կազմելու եւ [illegible] պատրաստելու [illegible] պատասխանատվությունն ստանձնել էր [illegible]: Այն ժամանակ Փարիզում կային մի քանի հայ խմբեր, առանց մեծամասնության [illegible] դուրս հանելու թե բարձր էր Անրի Վեռնոյի մանկության Մարսելի «հայ թատերաբե-

պես վճարեցին երկու ամսվա աշխատավարձ, որպես բեմադրիչի օգնականի:

Աղջել Լինք, սա սփյուռքի համար բացարձակ անմոռանալի երեւույթ էր:

Նախքան Հայաստան վերադառնալը, նա ինձ ասաց. «Այ տղա՛, ինչ գործ ունես այստեղ, արտի սիրույն, վեր կաց Հայաստան արի»:

Հայաստանից շատերն էին նման խոսքեր ասել, բայց ոչ մեկը մեկնելուց հետո նախարարությունից նախարարություն չէր վազվզել, թե «Փարիզում մի տղա կա, պետք է Հայաստան հրավիրենք»: Մի օր էլ Փարիզ զանգահարեց, թե «տղա ջան, գործերդ ավել են, վեր կաց արի»:

1985 թ. անձնական պատճառներով չկարողացա գալ Հայաստան:

Սակայն 1987-ին կինոբեմադրիչ Հենրիկ Մալյանը Փարիզի [illegible] ֆիլմերի 3-րդ ցուցադրությունում, թե [illegible] ժպտալով ասաց. «Ձեր մասին ինձ Ֆրունզիկն ասել էր, դուք եկեք Հայաստան»:

Հայ կինոյի եւ թատրոնի այս երկու [illegible] [illegible] Հովհաննիսյանը:

1987 թ. [illegible] չունեի, կարող էի գալ Հայաստան:

ԽՍՀՄ [illegible] նոր տեղի [illegible] «Միմինո» կոչեցյալ [illegible] մի բանակ

1987 թ. Փարիզի Գար դը Նոր կայարանից, հոկտեմբերով, [illegible] [illegible] ինձ [illegible] [illegible]:

Չնչին [illegible] [illegible] [illegible] փաստաթղթերը [illegible]:

Երգիծանկարչական ար-

եք, չէ՞:

- Ոչ, թուրքահպատակ եմ, սակայն հայ եմ:
- Բայց ֆրանսիական փաստաթուղթ ունեք, չէ՞:
- Այո, բայց դա Ֆրան-

միմինո, տավարիշ միմինո» էին գոռում, ծիծաղում, խրախ էին ցույց տալիս, ուրախանում: Բեռնային դեմքերը դարձել էին հասարակածային ջերմ ու տաք...

նա, որի համար դարձյալ Գրիգոր Համելի հետ խոսք էինք տվել, Հակոբ Պարոնյանի քաղաքում Ստամբուլում «Պաղտասար Աղբարը» խաղալ...

Անրի Վեռնոյ, Րաֆֆի Հերմոն Արաքս, Թամար Հովհաննիսյան եւ Մհեր Մկրտչյան. Փարիզ, 1985

սիայում բնակվելու եւ աշխատելու իրավունքի փաստաթուղթ է:

- Հապա ո՞ւր են ձեր տրանզիտ վիզաները:
- Չկարողացա առնել, մոռացել եմ, կարեւորը խորհրդային վիզան է, որն ունեմ:
- Սակայն դուք ո՞ւր եք գնում:
- Հայաստան եմ գնում, կինոյի ստուդիայի համար:
- Թուրքական անցագրով ի՞նչ գործ ունեք Հայաստանում:
- Անցագիրս թուրքական է, բայց ես հայ եմ, արտասահմանյան անցագրերը չի գրվում ազգությունը, այլ գրված է միայն հպատակությունը:
- Իսկ ֆրանսիական փաստաթուղթը ի՞նչ գործ ունի:
- Եղբայր, Թուրքիայից [illegible] եմ եկել, այնտեղ ապրելու ու աշխատելու իրավունքն է դա, կարգ չունի:
- Այո, բայց ո՞ւր են ձեր տրանզիտ վիզաները:

Կանգնից հեռացրին ինձ եւ առաջնորդեցին դեպի մաքսատան ոստիկանատուն:

Այդտեղ [illegible] մեջ, ձեռ-

Չէի հասկանում ինչ է նշանակում «միմինո»: «Այ մարդ, ասում էի, ի՞նչ «Միմինո», ինչ «պիտիմինո», «Է՛, տը Ֆրունզիկ, Ֆրունզիկ»: «Դա, դա», ասում էին խնդալով զինվորները, «էտը տավարիշ միմինո, միմինո», եւ «պետ սիկոլաներ» ու «մարլբորո» ծխախոտներ սկսեցին ինձ հյուրասիրել, ու պատվի ջոկատով ընկերակցեցին ինձ դեպի 1.5 ժամ ի վեր ինձ սպասող գնացքը:

Մհեր Մկրտչյանի հետ միասին «Պաղտասարում» երկու ամիս խաղացող Անի Համելը այսօր Փարիզում աշխարհահռչակ Ռոբեր Օսեյնի թատերախմբում է աշխատում: Գրիգոր Համելը այդ օրվանից Հայաստանի համար է աշխատում. «Հայֆիլմի» զանազան ֆիլմեր նրա միջնորդությամբ արդեն փոխանցվել են Եվրոպայի տարբեր հեռուստակայաններում եւ մասնակցել միջազգային մի շարք փառատոների: Գրիգոր Համելը նաեւ Եվրոպայում մուլտիպլիկացիոն ժանրի լիամետրաժ ֆիլմերի միակ ծագումով հայ բեմադրիչն է:

Բոլոր այս ծրագրերը վաղ թե ուշ պիտի իրականանան: Ասածս առանց ոչ մի արգելք չի կարող մնայուն լինել, բացի... իր կենդանի ներկայությունից:

Հիմա իր իսկ հիմնած «Վարդան Աճեմյան» թատրոնը, ինչպես ժամանակին Հենրիկ Մալյանի մահից հետո այդ մյուս մեծի թատրոնը, պիտի փորձեն քայլիկ-քայլիկ անել:

Սակայն ինչպես որ Մալյանի թատրոնի վրա այդ անհաջող փորձերը հանդիպեցին դերասանական խմբի եւ իր դստեր սրերին, հիմա էլ «Վարդան Աճեմյան» թատրոնի վրա նույն փորձեր անողները պիտի հանդիպեն Մհեր Մկրտչյանի համար թե՛ որպես կին, թե՛ որպես դուստր, թե՛ որպես մայր՝ հսկայական մի պատնեշ դերասանուհի Թամար Հովհաննիսյանին:

Սակայն ինչ էլ լինի, ԽՍՀՄ-ի «Պապա Մհեր» «Ֆրունզիկը» այլեւս չկա ու իր տեղը դատարկ կմնա հավերժ...

Փարիզ-Երեւան

ԱՖԻՇԱ

Թատերական հրապարակ

Գեղազարդ տոնածառի շուրջ մինչեւ հունվարի 13-ը Երքաղխորհրդի մշակույթի վարչությունը եւ «Սփյուռք» թատրոն-ստուդիան անցկացնում են Ամանորին նվիրված տոնակատարություններ: Դրանց մասնակցում են դերասան-դերասանուհիներ, երգիչ-երգչուհիներ, կազմակերպվում են հետաքրքիր մանկական խաղեր:

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ

Աբոնեմենտային համերգաշրջանը սկսվում է հունվարի 9-ից: Այդ օրվա հայտագիրն է՝

Ջորջե Էնեսկու Ռումինական ռապսոդիա, արիաներ օպերաներից (Շտրաուս, Դոնիցետտի), մենակատար՝ Անահիտ Մխիթարյան, Օտորինո Ռեսպիգի «Հռոմեական շատրվաններ» «Հռոմեական սոճիներ»:

Դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան
Համերգի սկիզբը՝ ժ. 13-ին:

Երեւանի Դրամատիկական թատրոն

Մինչեւ հունվարի 10-ը տեղի կունենա Ամանորի ուրախ ներկայացում փոքրերի եւ մեծերի համար: Այն կոչվում է «Ոսկե շեփոր»:

Ներկայացումների սկիզբը ժ. 11, 12.30, 14, 15.30:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Դիտերը շարունակում է ժպտալ

Ընդամենը մի քանի տարի առաջ երաժշտասերների կուռք Դիտեր Բոլենին՝ երգչին եւ կոմպոզիտորին դարձյալ չեն մոռանում նրա երկրպագուները: Միայն թե տարբեր ու բազմազան են հիշելու ձեւերն ու «տարբերակները»՝ երբեմն նույնիսկ «ոչ այնքան հաճելի»: Նա այժմ բնակվում է Համբուրգի մոտ գտնվող 6 սենյականոց առանձնատանը: Այստեղ մշտապես հեռախոսազանգեր են լսվում: Զանգահարողների մեծ մասը Արեւելյան Գերմանիայից է: Նրանք, ինչպես ինքը՝ Դիտերն է խոստովանում, շարունակում են անկեղծ սիրել իրեն եւ որոնց համար ինքն ամենամեծ հեղինակությունն է:

Սակայն հաճախ է նա ունենում «հյուրեր», որոնց ոչ միայն չէր սպասում, այլեւ կխուսափեր հանդիպելուց ցանկացած տանտեր: Նրանց մասին պատմելիս Դիտերի դեմքը նկատելիորեն այլայլվում է. «Վերջին 2 տարիներին իմ տուն 3 անգամ ուղղակի ներխուժել են՝ տանելով ոչ միայն՝ թանկարժեք իրեր, այլեւ «ոսկե» ձայնասկավառակներիս մեծ մասը: Երեւի նրանց թվացել է, թե դրանք, իրոք, պատրաստված են թանկարժեք մետաղից»: Ընդամենը մի քանի շաբաթ առաջ անհայտ անձինք փորձեցին գողանալ Դիտերի լրիվ նոր «Մերսեդես-500»-ը, որից ողջ Գերմանիայում միայն 3 հատ կա: Չկարողանալով, սակայն, անել դա, չարագործները կոտրել են մեքենայի բոլոր ապակիները եւ կտրատել նստարանները:

Նման ավազակային հարձակումների դեմն առնելու համար երգիչը որոշեց ամրացնել իր առանձնատունը՝ վերածելով այն անառիկ ամրոցի: Յուրաքանչյուր սենյակում դրել տվեց պահպանիչ սարքեր, որոնք հեռախոսի մի ջոկով կապված են ոստիկանության տեղական տեղամասի հետ: Իսկ մի քիչ մոտ տան պատուհանները [illegible] ամուր ճաղավոր ցանցերով:

Չնայած այս բոլոր անհաջողություններին, Դիտեր Բոլենը հակված չէ փչացնելու իր տրամադրությունը: «Գուցե արժե 5 հազար մարկով գնել հին լիմուզի՞ն», ասում է նա եւ ժպտում:

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄՐՑԱՇՐՋԱՆ'94

Նոր մրցաշրջան, նոր հույսեր

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ, մարզական մեկնաբան

Ելավ դուրս եկավ «Մրցաշրջան-94-ը», որը բավականին գերհագեցած օրացույց կունենա: Ամենեւին պատահական չէ, որ այն անվանվել է նաեւ «օլիմպիական գաղափարների տարի»: Ավանդաբար կանցկացվեն աշխարհի, Եվրոպայի առաջնություններ, բազմաթիվ միջազգային պատշաճական մրցաշարեր: Անկախ ամեն տեսակի դժվարություններից հույս ունենանք, որ նոր մրցաշրջանում էլ Հայաստանի Հանրապետության աշխարհի չեմպիոններ ու տարբեր մրցաշարերի դափնեկիրներ կունենա: «Մրցաշրջան-94-ը» առանձնահատուկ կլինի մարզական 2 խոշոր իրադարձություններով: Փետրվարի 12-ից 27-ը Նորվեգիայի Լիլլեհամմեր քաղաքում տեղի կունենան հերթական ձմեռային օլիմպիական խաղերը, իսկ հունիսի 17-ից հուլիսի 17-ը Ամերիկայի 9 քաղաքներում՝ Սան Ֆրանցիսկոյում, Լոս Անջելեսում, Դետրոյտում, Չիկագոյում, Դալլասում, Բոստոնում, Նյու Յորքում, Օռլանդոյում եւ Վաշինգտոնում կանցկացվեն ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության եզրափակիչ փուլի հանդիպումները, որոնց մեծ անհամբերությամբ սպասում են մարզասերները:

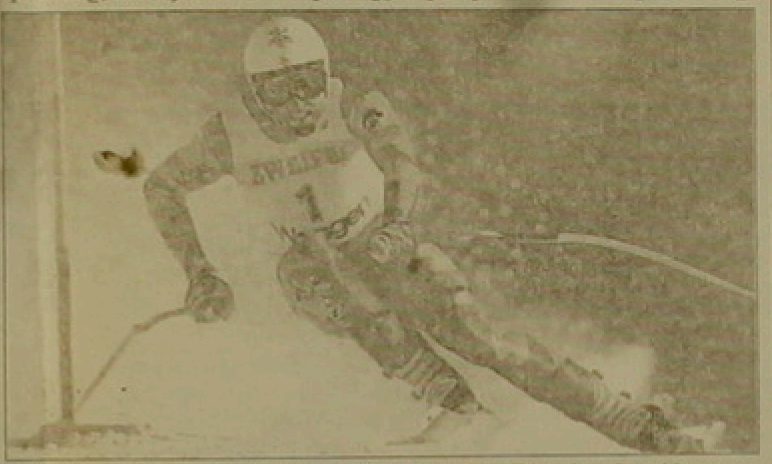

Սպորտը վաղուց խաղաղության խորհրդանիշ է դարձել: Բոսնիայի նախագահ Ալիա Իզեթբեկովիչը, խորվաթների եւ սերբերի ներկայացուցիչներ Մատե Բոբանը եւ Ռադովան Կարաջիչը վերջերս համատեղ մի խորհրդակցություն անցկացրին Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչի հետ, որտեղ Լիլլեհամմերի օլիմպիական խաղերի ընթացքում Սարաեւոյում զինադադար հաստատելու հարցը քննարկվեց: Ուղիղ 10 տարի առաջ 1984 թ. Սարաեւոն ինքը ձմեռային օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք էր: Ցավոք, գնալով աշխարհում պայթուցիկ կետերը շատանում են: Հավատանք, որ գոնե մարզական այդ խոշոր 2 իրադարձությունների ընթացքում Ղարաբաղում էլ խաղաղություն կհաստատվի:

Հունվարի 16-ին Հունաստանի Օլիմպիա լեռան գագաթին ավանդաբար կվառվի հերթական օլիմպիական խաղերի կրակը, որը ոտքով փետրվարի 12-ին պետք է հասցվի Լիլլեհամմեր: Արդեն կանխանշված է օլիմպիական ջահի ուղերթը: Հունվարի 20-ին այն լինելու է Շտուտգարտում, 24-ին՝ Նյուրնբերգում, 27-ին՝ Համբուրգում, 29-ին՝ Կոպենհագենում, փետրվարի 1-ին՝ Հելսինկիում, 4-ին՝ Ստոկհոլմում, 5-ին՝ Օսլոյում եւ 12-ին՝ Լիլլեհամմերում:

Հասկանալի է, որ ամենամեծ հետաքրքրությունն առաջացնում է ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունը: «Ազգը» կշարունակի մանրամասն տեղեկություններ տալ այդ խոշոր միջոցառման նախապատրաստության ընթացքի, մասնակիցների, աշխարհի նախորդ առաջնությունների մասին:

Տարօրինակ է, որ ինչքան էլ ամբողջ աշխարհը անհամբերությամբ է սպասում 4 տարին մեկ անգամ անցկացվող ֆուտբոլային ամենախոշոր փառատոնին, սակայն կազմակերպիչ երկրի քաղաքացիներին ամերիկացիները, հիմնականում անտարբեր են դրան: Այդ մասին է վկայում այն փաստը, որ դեկտեմբերի 19-ին Լաս-Վեգասում տեղի ունեցած առաջնության խաղերի վիճակահանության ընթացքին հեռուստատեսությամբ անմիջապես հետեւել են աշխարհի 500 միլիոնից ավելի ֆուտբոլասերներ, իսկ ամերիկացիներից ընդամենը 310 հազար հեռուստադիտողներ:

Ըստ «Բոստոն Գլոբ» թերթի առաջնության կազմակերպիչները զովացնողների հարցում մեծ դժվարությունների առաջ են կանգնել: Բոստոնի եւ Վաշինգտոնի ֆիրմաները զովացուցիչ պայմանագրեր չեն ստորագրում ԱՄՆ-ում աշխարհի առաջնության, անժողովրդականության պատճառով: Մինչեւ հիմա կազմակերպիչները միայն Լոս Անջելեսում են կարողացել գովազդային 6 պայմանագիր կնքել խոշոր ընկերությունների հետ: Նրանք ցանկանում են 9 քաղաքներից յուրաքանչյուրում, որ պետք է տեղի ունենան առաջնության խաղերը, ստորագրել գովազդային առնվազն 10 պայմանագիր:

Առայժմ սպասելիքները չեն արդարանում: Միաժամանակ ֆուտբոլային այրերին բացի եկամուտներից մտահոգում է նաեւ խաղերի գրավչությունը: Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ժոաո Ավելանժը հայտարարել է, որ «Խաղերը գրոհային եւ ավելի հետաքրքիր դարձնելու համար, ամեն հաղթանակի դեպքում կտրվի 3 միավոր, որտեղ 1982 թ. Իսպանիայում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնության Գերմանիա-Ավստրիա հանդիպման պես զուր խաղեր չլինեն, երբ կողմերին բավարարում էր ոչ-ոքի արդյունքը եւ ցուցադրաբար հասան իրենց նպատակին»:

Իտալիայի հավաքականն արդեն ընտրել է աշխարհի առաջնության ընթացքում իր բնակավայրը: Իտալացիները Նյու Ջերսիի «Somerest» հյուրանոցում 38 օրվա համար պատվիրել են 111 սենյակ, որի համար պետք է մուծեն մեկ միլիոն դոլլար: Իտալացիներն աշխարհի ամենամոլեռանդ ֆուտբոլասերներից են եւ ինչպես ֆրանսիական առածն է ասում, «Սիրողը չի հաշվում», սակայն երբ «Սկուադրա Ադզուրան» պարտվի (Իտալիայի հավաքականը), ապա բողոքավոր երկրպագուների թիվը բազմահազարներ կդառնա:

Իրենց հերթին շատերն սկսել են կանխագուշակել առաջնության հավանական հաղթողներին: Ըստ հանրաճանաչ Bookmakers-ի, չեմպիոն դառնալու ամենամեծ հնարավորություններն ունի Գերմանիայի հավաքականը, որի կարողությունները գնահատվում է 7-ից երկու: Այնուհետեւ գալիս են Բրազիլիան 1/4, Իտալիան 2/9, Արգենտինան եւ Հոլանդիան 1/8: Ամերիկացիների հնարավորությունները գնահատվում է 1/50, Հարավային Կորեայինը՝ 1/250: Լրագրողներն էլ նախապատվությունը տվեցին Գերմանիայի հավաքականին (44 ձայն), Բրազիլիա (32), Հոլանդիա (8), Արգենտինա (6), Իտալիա (6): Ամենամեծ անակնկալը կարող է մատուցել Կոլումբիայի հավաքականը (27 ձայն), Նիգերիան (13), Մեքսիկան (9), Բոլիվիան (8), Նորվեգիան (7):

ԽԱՌՆԻԿԱՐ

Ֆիդել Կաստրոյի ռեկորդը

Ֆրանսիական հանրածանոթ օրաթերթի այն հարցին, թե «քանի՞ մահափորձ է կատարվել Ձեր դեմ», Կուբայի նախագահ Ֆիդել Կաստրոն պատասխանել է. «Եթե ահաբեկչությունը որպես մարզաձեւ ընդգրկվեր օլիմպիական խաղերի ծրագրում, ապա իմ դեմ կատարված մահափորձերի քանակով անկասկած ես ոսկե մեդալ կշահեի»: Կաստրոն միաժամանակ ավելացրել է. «Վաշինգտոնի Սենատը խոստովանել է, որ բազմաթիվ ահաբեկչական փորձեր է կազմակերպել ինձ սպանելու համար: Շուրջ 100 նման դեպքեր են եղել իմ նկատմամբ: Դրանցից մի քանիսն ուղղակի կազմակերպել էր Ամերիկայի գաղտնի ոստիկանությունը, մյուսները ֆինանսավորված էին նույն կազմակերպության կողմից, բայց ուզում էին իրականացնել ուրիշները»:

Նիգերացին Աֆրիկայի լավագույնը

Աֆրիկյան մի խումբ լրագրողների կողմից Նիգերացի խաղացող Ռաշիդ Եկինին ճանաչվեց Աֆրիկայի 1993 թ. լավագույն ֆուտբոլիստ: 2-րդ տեղում է Ֆրանսիայի «Լիոն» թիմում հանդես եկող Աբեդի Պելեն, որն անցյալ տարի ճանաչվել էր Աֆրիկայի լավագույն ֆուտբոլիստ: 3-րդ դիրքը զբաղեցնում է Ֆրանսիայի «Պարի-Սեն Ժերմեն» թիմի հարձակվող Ժորժ Վեահը:

Գալֆայանը հաղթում է

Ֆրանսիայի եւ Միջերկրական խաղերի չեմպիոն Քրիստոֆ Գալֆայանը Բորդո քաղաքում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարում կրկին 1-ին տեղը գրավեց 50 մ լողաստարածությունում: 2-րդ մրցանակակիր դարձավ ուկրաինացի Վլասովը:

Ցանկացողների թիվը մեծ է

Արդեն 15 քաղաքներ իրենց թեկնածությունն են ներկայացրել 2004 թ. օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք դառնալու համար: Առայժմ որեւէ մեկը միջազգային օլիմպիական կոմիտեին պաշտոնապես չի ներկայացրել մրցույթի մասնակցության իր ծրագրը: Օլիմպիական խաղերը կազմակերպել ցանկացողների թվում են Պեկինը (Չինաստան), Կահիրեն (Եգիպտոս), Սեւիլիան (Իսպանիա), Պուերտո Րիկոն (Պուերտո Րիկո), Սանկտ Պետերբուրգը (Ռուսաստան), Ստոկհոլմը (Շվեդիա), Բուենոս Այրեսը (Արգենտինա), Ստամբուլը (Թուրքիա): Օլիմպիական մայրաքաղաքի վերջնական ընտրության հարցը որոշվելու է 1997 թ.:

Բոքսիչը խորվաթ լավագույն ֆուտբոլիստ

Խորվաթիայի «Վեչերնի լիստ» օրաթերթի հարցման համաձայն, Ալեն Բոքսիչը, որը Մարսելի «Օլիմպիկի» կազմում դարձավ Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր, նվաճեց Ֆրանսիայի չեմպիոնի կոչումը, իսկ հիմա հանդես է գալիս Իտալիայի «Լացիո» թիմում, ճանաչվել է 1993 թ. խորվաթ լավագույն ֆուտբոլիստ:

Հավաքականի նոր մարզիչը

52-ամյա Հենրի Ապոստելն ընտրվել է Լեհաստանի հավաքականի ավագ մարզիչ, այդ դերում փոխարինելով Անդրեյ Ստրեյլաուին, որը հրաժարվեց իր պաշտոնից: Հենրի Ապոստելը, որն անցյալ տարի մարզում էր Զաբժեի «Գուռնիկ» թիմը, խաղացել է Վարշավայի «Լեգիա» եւ Վրոցլավի «Սլազք» թիմերում:

Լինֆորդ Քրիստին լավագույնը

100 մ արագավազքի աշխարհի չեմպիոն եւ Եվրոպայի ռեկորդակիր (9,87 վրկ) Լինֆորդ Քրիստին լրագրողների կողմից ճանաչվեց 1993 թ. Անգլիայի լավագույն մարզիկ:

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒԺԻՆ

Ռոլանդ Կումանն ուզում է հեռանալ

Ըստ խոլանդական թերթի, «Բարսելոնա» թիմի եւ Հոլանդիայի հավաքականի կենտրոնական պաշտպան Ռոլանդ Կումանը մտադիր է ընթացիկ մրցաշրջանի վերջում լքել Իսպանիայի առաջատար թիմը՝ «Բարսելոնան»: Մեկ խաղում օտար ֆուտբոլիստների թվի սահմանափակման պատճառով Կումանը բրազիլացի Ռոմարիոյի «Բարսելոնա» տեղափոխվելուց հետո ոչ բոլոր խաղերին է մասնակցում:

Անխոնջ եւ փորձառու ֆուտբոլիստի գլխավոր նպատակն է լավ նախապատրաստվել Միացյալ Նահանգներում կայանալիք աշխարհի 15-րդ առաջնությանը: Կումանը չի բացառել, որ «Բարսելոնայից» հեռանալու դեպքում շատ կուզեր խաղալ «Մոնակոյի» կազմում, որտեղ հանդես է գալիս նաեւ մեր հայրենակից Յուրի Ջորկաեֆը:

Սպասում են Ալեն Պրոստի վերադարձին

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոարշավի «Մակ-Լարեն» թիմի նախագահ Ռոն Դենիսը հուսով է, որ աշխարհի քառակի չեմպիոն, հայազգի Ալեն Պրոստը կհրաժարվի մարզաձեւից հեռանալու իր մտադրությունից եւ կրկին կվերադառնա իր թիմ, որը 12 տարի շարունակ դարձել է աշխարհի չեմպիոն շնորհիվ այնպիսի ավտոարշավորդների, ինչպիսիք են աշխարհի չեմպիոններ Լաուդան, Պրոստը եւ Սեննան: «Ես մեր թիմի ավտոարշավորդների հետ վերջնական պայմանագիր կնքելու համար սպասելու եմ մինչեւ վերջին րոպեն», հայտարարեց Ռոն Դենիսը: «Մակ-Լարենի» նախագահն այս քայլին է դիմում այն հույսով, որ Պրոստը նոր պայմանագիր ստորագրի իր թիմի հետ: Բայց մինչեւ հիմա Պրոստը նոր հայտարարություն չի արել: Ինչպես հայտնի է, անցած մրցաշրջանում 4-րդ անգամ նվաճելով չեմպիոնի կոչումը, Պրոստը հայտարարել էր, որ ընդմիշտ թողնում է մարզաձեւը: Բայց «Ֆորմուլա-1»-ի պատմությունը հարուստ է բազմաթիվ դեպքերով, երբ չեմպիոնները, հայտարարելով իրենց հրաժեշտի մասին, նորից են գալիս նոր տիտղոսներ նվաճելու:

Իվան Լենդլի վերջին մրցաշրջանը

Անցյալ տարվա օգոստոսի 16-ից Իվան Լենդլը դուրս է մնացել աշխարհի 10 ուժեղագույն թենիսիստների ցանկից: Անվանի թենիսիստը 1979 թ.-ից մինչեւ 1993 թ. միշտ եղել է 10 ուժեղագույնների թվում: Նախկին չեխոսլովակցի, ներկայումս Ամերիկայի քաղաքացի Լենդլը հայտարարեց. «Ես փորձում եմ վերադարձնել իմ կորցրած տեղը: Բայց հավանաբար 1994 թ. մրցաշրջանը վերջինը լինի իմ մարզական կենսագրությունում»: 33-ամյա Լենդլը, որը 5 տարի աշխարհի 1-ին թենիսիստն էր, այժմ գրավում է 19-րդ տեղը:

Պատրաստեց
ԳՐԻԳՈՐ ԱՌՐԾՅԱՆ

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին

Աշխարհի գավաթ '94

Բոլիվիա

Տարածությունը՝ 1 100 000 քառ. կմ
Բնակչությունը՝ 7 500 000
Մայրաքաղաքը՝ Լապաս
Ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1925 թ.
Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1926 թ.
Ֆուտբոլով զբաղվում է 15 200 մարդ:
Ակումբների թիվը՝ 305
Աշխարհի առաջնությանը մասնակցում է առաջին անգամ
Աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական փուլում ընդգրկված էր հարավամերիկյան «Բ» խմբում, որտեղ մրցակիցներն էին Բրազիլիայի, Ուրուգվայի, Էկվադորի եւ Վենեսուելայի հավաքականները:

Արձանագրել է հետեւյալ արդյունքները.

Բոլիվիա-Վենեսուելա	7:1, 7:0
Բոլիվիա-Բրազիլիա	2:0, 0:6
Բոլիվիա-Ուրուգվայ	3:1, 1:2
Բոլիվիա-Էկվադոր	1:0, 1:1

Հարավային Ամերիկայի «Բ» խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ Խ	Ձ	Ո	Պ	Գ
1. Բրազիլիա	128	5	2	1	20-4
2. Բոլիվիա	11 8	5	1	2	22-11
3. Ուրուգվայ	10 8	4	2	2	10-7
4. Էկվադոր	5 8	1	3	4	7-7
5. Վենեսուելա	2 8	1	0	7	4-34

Հավաքականի ավագ մարզիչ՝ Խասաբիեր Ասկարգորտա (Իսպանիա)

Հավաքականի կազմը.
դարպասապահներ՝ Ռոյաս, Տրուկո
Պաշտպաններ՝ Ժ. Մ. Պենա, Սանդի, Ռիմբա, Քուինտերոս, Սորուկո, Փերեզ, Քրիստալդո, Նորո
Կիսապաշտպաններ՝ Բորխա, Վիլլարոել, Մելգար, Էչեվերի, Ռիոս, Ի. Կաստիլյո, Ռ. Կաստիլյո, Բալդիվիեզո
Հարձակվողներ՝ Ա. Պենա, Մորենո, Ռամալլո, Սանչեզ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ԾՐԱԳԻՐ

Մուտքի վիզա կեղծողները կենթարկվեն պատասխանատվության

Ամերիկյան դեսպանությունը նախազգուշացնում է

Ամերիկյան դեսպանությունը զգուշացնում է ԱՄՆ մուտքի վիզա ստանալու համար դիմող բոլոր անձանց, որ կեղծ հայտարարության անելը կամ վիզայի դիմումի խնդրությունը հաստատող կեղծ փաստաթղթեր ներկայացնելը կարող է հանգեցնել նրան, որ դիմողը կզրկվի մուտքի վիզա ստանալու իրավունքից եւ այլեւս երբեք չի ստանա իրավունք։ 1990 թ. Միացյալ Նահանգների Ներգաղթի եւ ազգության հրամանագրի 212 (Ա) (6) (C) հոդվածի համաձայն։

Մուտքի վիզայի համար յուրաքանչյուր դիմող, ով կանխամտածված «կեղծ տեղեկություններ է» ներկայացնում հյուրատեսային կամ փոխկյուղատեսային, կարող է մշտապես զրկվել Միացյալ Նահանգների մուտքի վիզա ստանալու իրավունքից։ Կեղծ փաստաթղթը տալիս է այնպիսի տեղեկություններ, ինչպիսին են անուն ազգանունը, ծննդյան տարեթիվը ու ամսաթիվը կամ վայրը, աշխատանքը, ամուսնական վիճակը. Միացյալ Նահանգներում մոտ բարեկամների առկայությունը կամ Միացյալ Նահանգներ ճամփորդելու նպատակը։ Կեղծ փաստաթղթեր ներկայացնելը վիզայի դիմումը վերաբերյալ նույնպես դիտվում է որպես «կեղծ տեղեկություն»։

Կեղծ փաստաթղթերի օգտագործումը մուտքի վիզա ստանալու համար դառնում է ավելի ու ավելի տարածված երեւույթ։

Դժբախտաբար, սա դանդաղեցնում է օրինական դիմումների գործընթացը։ Կեղծ փաստաթղթեր ներկայացնող անձանց բելի մեծացման պատճառով, հյուրատեսը եւ փոխհյուրատեսը յուրաքանչյուրի փաստաթղթերը շատ ուշադիր ուսումնասիրելուց բացի որեւէ ընտրություն չունեն, եւ դա դանդաղեցնում է բոլոր մուտքի վիզաների ձեւակերպումը։ Ամերիկյան դեսպանությունը խստորեն խորհուրդ է տալիս մուտքի վիզայի համար դիմողներին խուսափել այն մարդկանցից, ովքեր առաջարկում են անձնագրեր կամ մուտքի վիզաներ ձեռք բերել անօրինական կամ կասկածելի հանգամանքներում կամ վաճառել փաստաթղթեր վիզաներ ստանալու համար։ Կեղծված կամ վերափոխված վիզա կամ անձնագիր օգտագործելը նույնպես կարող է հանգեցնել նրան, որ տվյալ անձնավորությունը մշտապես կկորցնի մուտքի վիզա ստանալու իրավունքը։

Այն անձինք, որոնք կօգնեն մյուսներին վիզա կեղծելու մեջ կամ միջոցներ կձեռնարկեն իրականացնելու Միացյալ Նահանգներ անօրինական մուտք գործելը, նույնպես մշտապես կզրկվեն վիզա ստանալու իրավունքից։ Այնուամենայնիվ, հաճախ դիմողը կամ օգտագործողն է, որ բռնվում է խարդախության մեջ, եւ ոչ թե մուտքի վիզա ստանալը «հեշտացնողը» կամ «հաստատողը»։ Այդ պատճառով էլ դիմողն է, որ կրում է Միացյալ Նահանգներ մուտքի վիզա ստանալու մշտապես իրավունք չունենալու պատիժը։

ԵՐԵՒԱՆ

Օդերեւութային ծառայությունը կվերահսկի օդանավակայանները

Ի կատարումն Նախագահի 1993 թ. դեկտեմբերի 15-ի «ՀՀ սահմանների ներմուծման ու վաճառքի բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու լրացուցիչ միջոցառումների մասին» հրամանագրի չորրորդ կետի եւ ի լրումն կառավարության 1993 թ. սեպտեմբերի 8-ի թիվ 442 որոշման, կառավարությունը որոշում է կայացրել Երեւանի «Զվարթնոց» եւ «Էրեբունի» օդանավակայաններում պաշտոնական կարգավիճակ հաստատելու, ծագած խնդիրներն օդերեւութային կարգով ճշգրտելու եւ որոշում կայացնելու, օդանավակայանների անխափան գործունեությունն ապահովելու նպատակով ստեղծել օդերեւութային ծառայություն, որի ղեկավար է նշանակվել Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում ՀՀ կառավարության լիազոր-ներկայացուցիչ Շահեն Պետրոսյանը։ Այս մասին հայտնում են կառավարության լրատվական ծառայությունից։ Օդերեւութային ծառայության որոշումները եւ հանձնարարականները օդանավակայանների բնականոն գործունեության ապահովման վերաբերյալ իրենց իրավասության շրջանակներում պարտադիր են կատարման ՀՀ նախարարությունների եւ գերատեսչությունների կողմից։ Հասանելի, որ ծառայության որոշումը վերջնական կարգավիճակն կհաստատի օդանավակայաններում։

«Ազգ»

ԶԵՏՄԵՐԵՐԱԿԱՆ

Ավտոմեքենան աշխատում է փայտով

Վանաձորցի եղբայրներ Արշակ եւ Աշոտ Պետրոսյանները յուրովի մոտեցում են ցուցաբերել նավթամթերքների սակավությանը։ Արշակին պատկանող անձնական օգտագործման ՌԻԱՋ-435 մակնիշի փոխադրավար մեքենան (ռուսական արտադրության) այժմ գործում է փայտով աշխատող շարժիչի շնորհիվ։ Մեքենան աշխատում է եղբայրների պատրաստած վառոցքում փայտի այրումից ստացված մեթան գազի ուժով։ Որոշ փոփոխություններ են կատարվել նաեւ մեքենայի շարժիչում։ Մեքենան 100 կմ տարածության վրա ծախսում է ընդամենը 40 կգ վառելափայտ (եւ չոր, եւ թաց) եւ ժամում զարգացնում է 500 կմ արագություն, ունի միջին բեռնատարողություն, այսինքն գործում է իր միջին հզորությամբ։ Եղբայրներն այդ մեքենայով անցել են արդեն 700 կմ ճանապարհ, գրեթե 50 անգամ խնայելով ծախսերը։ Եղբայրներն իրենց ծառայությունն առաջարկում են նաեւ ցանկացողներին, քանի որ օժանդակ հարմարանքի տեղադրման դեպքում, վառոցքը կարելի է օգտագործել գրեթե բոլոր մակնիշների մեքենաներում։ Արդեն մի քանի հոգի դիմել են նրանց։

Մ.Մ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում է [illegible] ...սենյականոց սեփականաշնորհված բնակարան Կարեւ
Ծենքի 5-րդ հարկում ... Գործարանային» կայարանի, ՎԳԲ-ի (ОВИР)
դիմաց։ Վաճառվում է ... չեխական արտադրության խոհանոցի
կահույք «Պրիմուլա»։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 48.53.73

Հասցե՝ Երեւան, Արտակյունյաց փ. 54/2 մենք., բն. 44

ԷՖԵԿՏ

Միակ ... [illegible]

3 ամիս	80	70	30
6 ամիս	200	190	60
9 ամիս	300	220	90
12 ամիս	520	500	120

ՏԱՍՍ

ԿՀՎ-ի գլխավոր խնդիրները

ԱՐՍԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: «Սառը պատերազմի» ավարտից հետո ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգությունն ամրապնդվել է, սակայն ավելի ու ավելի բարդ եւ դժվար ըմբռնելի դարձող աշխարհում պահպանվում են մեծ վտանգներ։ ԱՄՆ Կենտրոնական հետախուզական վարչության աշխատակիցներին այս խոսքերով դիմեց նախագահ Բիլ Քլինթոնը Լենգլիում ԿՀՎ-ի կենտրոնակայան կատարած այցի ժամանակ։ Մենք պետք է ավելի շատ բան իմանանք էթնիկական հակամարտությունների, ռազմաշունչ ազգայնականության, ահաբեկչության եւ զանգվածային բնաջնջման զենքի տարածման մասին, որպեսզի հաջողությամբ պատասխանենք նման մարտահրավերներին, նշեց Սպիտակ տան ղեկավարը։ Ստույգ եւ հուսալի հետախուզական տեղեկատվությունն այդ խնդիրների ըմբռնման բանալին է»։

Քլինթոնի խոսքերով, ԿՀՎ-ի աշխատակիցների գլխավոր խնդիրներն են Միացյալ Նահանգներին սպառնացող վտանգների ժամանակին կանխումը, կարեւոր միտումների բացահայտումը եւ համաշխարհային զարգացման դինամիկայի պարզումը։

ՏԷՀՀԽ-ի

Արտասահմանյան տուրիզմի վարչությունը կազմակերպում է արտասահմանյան չվերթներ հետեւյալ ուղղություններով.

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթ
Հունվարի 15-ին
եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ։

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթ
Հունվարի 11-ին
եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ։

Ցանկացողները դիմեն «ԷՐԵԲՈՒՆԻ» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22.27, 20 կամ զանգահարել 56.04.80, 56.06.15, 58.76.26 հեռախոսահամարներով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Աֆղան մոջահեդները պատժիչների դերում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 4 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Ղարաբաղում ռազմական գործողությունների ընթացքում հանգամանքի են դարձել ադրբեջանական բանակի զինվորների գերի հանձնվելու դեպքերը։ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մամուլի ծառայության տեղեկությունների համաձայն, վերջին երկու շաբաթներին կամովին ղարաբաղցիների կողմն են անցել ադրբեջանցի 14 զինծառայողներ։ Ռազմագերիների խոստովանության համաձայն, իրենց դրդել է այդ քայլին դիմել նահանջելիս հասոնլ ջոկատների կողմից գնդակահարվելու վախը։ Ըստ որում, պատժիչների դերում գլխավորապես հանդես են գալիս Ադրբեջան հրավիրված աֆղան մոջահեդները, քանի որ իրենք ադրբեջանցի զինվորները, հաճախ հրաժարվում են կրակել յուրայինների վրա։

Երկու գերիներ հանձնվել են Կարմիր խաչին

ՄՆԱՐՔ: Գորիսանի «զսման ճամբարում» մինչ այժմ պահվող Մ. Պողոսյանը եւ Ի. Շիլինեան առանց որեւէ նախնական պայմանի օրերս հանձնվել են միջազգային Կարմիր խաչի կոմիտեի ներկայացուցիչներին։ Ինչպես Խաբար սերվիսի թղթակցին հայտնել է Ադրբեջանի ռազմագերիների եւ պատանդների հարցերով պետկոմի ավագ խորհրդատու Իբրահիմ Հունսեյնովը, 1993 թ. ընթացքում հանձնաժողովի եւ կոմիտեի նախաձեռնությամբ Ադրբեջանը միակողմանիորեն հայկական կողմին է հանձնել մոտ 80 քաղաքացիների, որոնք պահվել են վերը նշված ճամբարում։

Հունսեյնովի խոսքերով, գերիների հետ այստեղ վարվում են 1949 թ. Ժնեւի կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան։ Այս նույն ճամբարում առանձնացված տարածքում ճնշվում է վերադարձված ադրբեջանցիների առողջական վիճակը։

ԱՐ-40

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

փոխանցման կարգով, շուկայականից 20-30 % էժան գներով վաճառում է

1. Տավարի մսի պահածո՝ 330 գ (Կրասնոդարի արտադրության)
2. Կարտոֆիլ Երեւանում եւ Ստեփանավանում
3. Կոնյակ «Ընտիր», Երեւանի կոնյակի գործարանի արտադրության
4. Կոնյակ 5 աստղանի, Երեւանի կոնյակի գործարանի արտադրության
5. Գինի պորտվեյն՝ տեղական արտադրության
6. Լյումինեսցենտային լամպեր ԼԲ-40, ԼԲ-20
7. Ոչխարի հոտ՝ 400 գլուխ
8. Խոշոր եղջերավոր անասուններ
9. Ավտոմեքենա ԵրԱԶ՝ 2 հատ

Երեւանում կարելի է գնել նաեւ կազմակերպության մոսկովյան, Նիժնի Նովգորոդի, Ռոստովի մասնաճյուղերի պահեստներում պահեստավորված ապրանքներ, որոնց մասին տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել՝ Երեւան, Կոմիտասի 49 «Ար-40» ԲԸ հեռ. 235301, 236897, 230800

Գնված ապրանքների համար վճարումները կարելի է կատարել ցանկացած եղանակով եւ տարադրամով։

... կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 69149 Տպաքանակ 15.000 Պատվեր 1667 Ստորագրված է տպագրության 5. 01. 1994 Գինը՝ 100 ...

digitised by A.R.A.R.@